

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Heidi Tuulia Viertoma

KOSKENKORVAN HEVOOSTALLIN KUSTANNUSRAKENNE JA KATE- TUOTTOLASKELMA

Liiketalous ja matkailu

2011

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Heidi Viertoma
Opinnäytetyön nimi	Koskenkorvan Hevoostallin kustannusrakenne ja kate- tuottolaskelma
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	54
Ohjaaja	Mika Ylinen

Koskenkorvan Hevoostalli tarjoaa yhteisöllisiä ja toiminnallisia lastensuojelupalveluja. Hevoostalli on mukana hankkeessa, jossa kehitetään lastensuojelupalveluja sosiaalipedagogisen hevostoiminnan menetelmällä. Hevoostallin toiminnassa on mukana kuusi hevosta, jotka yrittäjä on vuokrannut ylläpitoa vastaan. Opinnäytetyössä tutkittiin Hevoostallin kustannusrakennetta ja kannattavuutta. Tiedot laskelmiin saatiin yrittäjää ja yhtä työntekijää haastattelemalla. Laskelmat tehtiin kustannuksien osalta kuudelle hevoselle nykyisen tilanteen mukaan. Työssä laskettiin myös yhden hevosen muuttuvat kustannukset, jotta tiedettäisiin kuinka paljon yhden hevosen lisäys lisää kustannuksia. Tuotot esitettiin useammalla tavalla, jotta laskelmista kävisi ilmi vuotuisten tuottojen tarve.

Hevoostallin kannattavuutta tarkasteltiin katetuottomenetelmää käyttäen. Työssä laskettiin muuttuvien ja kiinteiden kustannusten määrä kuudesta hevosesta ja rakennuskustannukset vuositasona. Hevosten kustannuksiin laskettiin kaikki hevosen ylläpidosta aiheutuvat kustannukset. Laskelmat tehtiin vuoden ajanjaksolle. Hinnoittelu tuotiin esille teoriaosuudessa, koska yrittäjä pystyy hyödyntämään tietoa hinnoittellessaan sosiaalipedagogisen hevostoiminnan palveluja.

Laskelman, jossa tuotot laskettiin kuudesta nuoresta, perusteella toiminta ei ollut kannattavaa. Tulos osoitti 55.400,00 euroa tappiota. Suurin kustannuserä oli työ-kustannukset eli palkat henkilösivukuluineen. Ne olivat noin 48 % kokonaiskustannuksista. Muut kiinteät kustannukset olivat 13 %, muuttuvat kustannukset 17 % ja rakennuskustannukset 22 % kaikista kustannuksista. Laskelman mukaan, jossa tuotot laskettiin seitsemästä nuoresta, toiminta ei myöskään ollut kannattavaa. Tulos osoitti tappiota 37.200,00 euroa. Laskelman, jossa laskettiin kuuden nuoren lisäksi tuottoja avohuollosta, perusteella toiminta oli kannattavaa. Johtopäätöksenä voidaan esittää, että vuotuisia tuottoja tulee lisätä vähintään 99.500,00 eurolla, jotta toiminta ei olisi tappiollista.

Avainsanat	katetuotto, sosiaalipedagoginen hevostoiminta, muuttuvat kustannukset, laskelma
------------	---

VAASA POLYTECHNIC
Bachelor of Business

ABSTRACT

Author	Heidi Viertoma
Topic	The Cost Structure of Koskenkorvan Hevoostalli and Profit Margin Calculation
Year	2011
Language	Finnish
Pages	54
Name of Supervisor	Mika Ylinen

Koskenkorvan Hevoostalli offers community-based and operational child welfare services. Hevoostalli is involved in the development of child welfare services. Development takes place through the sociopedagogical method of horse activities. Hevoostalli's activities require six horses, which the entrepreneur has hired against maintenance received. This study investigated Hevoostalli's cost structure and profitability. Information was collected from the calculations as entrepreneur and employee interviews. Calculations were made for the costs of six horses as is the case in the current situation. Work was also calculated as well as the variable costs of one horse, so that it could be known how much more one horse increases costs. Income was shown in more than one way, so that the calculations would indicate the need for annual returns.

Hevoostalli's profitability was examined by using the method of profit margin. Variable and fixed costs were calculated for six horses as well as building costs on an annual basis. The title "horses" included all horse maintenance costs. The calculations were made for the period of a year. Pricing was highlighted in the theoretical study, because the entrepreneur is able to utilize information about pricing when offering services for sociopedagogical horse activities.

Based on a calculation, in which income was calculated for six young customers, the activities were not profitable. The results showed a loss of 55.4 €. The largest cost was the labor costs. They were about 48 % of the total cost. Other fixed costs were 13 %, the variable costs were 17 % and the costs for the premises were 22 % of total costs. In a calculation in which profits were calculated for seven customers business was not profitable. The results showed a loss of 37.2 €. A calculation which was calculated for six customers and in addition on open care income showed that operations were profitable. As a conclusion it can be suggested that annual returns must add up to at least 99.5 €, so that the operations would not make a loss.

Keywords	Profit Margin, Sociopedagogical, Horse Activity, Variable Costs, Calculation
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT.....	3
1 JOHDANTO	6
1.1 Case-yritys Koskenkorvan Hevoostalli	7
1.2 Tutkimusongelma ja tavoitteet	7
1.3 Tutkimusmenetelmä.....	8
1.4 Työn kulku	8
2 KÄSITTEET	10
2.1 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta	10
2.2 Green Care	11
2.3 Narratiivisuus.....	11
2.4 Täysihoito	12
2.5 Tunne-taito kasvatus	12
3 TUOTOT JA KUSTANNUKSET	13
3.1 Tuotot.....	13
3.2 Kustannukset.....	13
3.2.1 Muuttuvat ja kiinteät kustannukset	14
3.2.2 Poistot	16
4 KATETUOTTOLASKENTA.....	19
4.1 Katetuottolaskennan perusperiaate	19
4.2 Katetuottolaskennan ongelmat.....	21
5 HINNOITTELU	22
5.1 Hinnoittelumenetelmät.....	23
5.2 Kustannusperusteinen hinnoittelu	23
5.3 Kysynnän hintajousto.....	25

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
6.1 Koskenkorvan Hevoostalli.....	26
6.1.1 Hevoostallin asiakkaat	27
6.1.2 Hevoset	27
6.1.3 Hevosten hoito	28
6.1.4 Hevoostallin tilat.....	28
6.2 Tutkimusmenetelmän valinta.....	30
6.3 Haastattelu.....	31
6.4 Tutkimuksen aineiston keruu ja luotettavuus.....	32
7 HEVOOSTALLIN KANNATTAVUUS JA KUSTANNUSLASKENTA	33
7.1 Koskenkorvan Hevoostallin tuotot.....	33
7.2 Koskenkorvan Hevoostallin kustannukset.....	36
7.2.1 Muuttuvat kustannukset	36
7.2.2 Kiinteät kustannukset.....	40
7.3 Hevoostallin katetuottolaskelmat.....	43
8 LASKELMIEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	47
LÄHDELUETTELO	50
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Maailmassa on FAO:n tilastojen mukaan noin 40–50 miljoonaa hevosta. Euroopan hevosmääräksi arvioidaan 6.5 miljoonaa. Euroopan maista eniten hevosia on Venäjällä. Hevosten lukumäärä on ollut Suomessa 1960-luvulla tapahtuneen suuren romahduksen jälkeen jatkuvassa nousussa. (Hevosalan tietopaketti 8/8 2005:5.) Tällä hetkellä Suomessa on noin 70.000 hevosta. Hevosten lukumäärä on kasvanut sitä mukaa, kun elintaso on noussut ja ihmisten vapaa-aika lisääntynyt.

Eniten hevosia on nykyisin vapaa-ajan käytössä ja hevosurheilussa. Hevosen omistajia on Suomessa noin 35.000. Ratsastuksen harrastajia arvioidaan olevan jo lähes 140.000. Ravikilpailut ovat yleisömäärältään maamme toiseksi seuratuin urheilulaji. (ProAgria 2007: 140.) Suomessa on kaikkiaan yli 15.000 tallia. Talleista kolmannes on hevoskasvatusta ja toinen kolmannes ravivalmennustoimintaa harjoittavia. Noin neljännes talleista on yritysmäisiä, ja niissä hevosten määrä on yleensä kuusi tai enemmän. Hevoskasvatus tapahtuu käytännössä lähes yksinomaan maatilayrityksissä. Noin 60 % hevosistamme on maaseuduilla. Talliyritykset työllistävät päätoimisesti noin 4.000 henkilöä. Osa-aikaiset työntekijät ovatkin hevostoiminnan luonteen takia yleisempiä talliyrityksissä, heitä on talleilla lähes 10.000. (ProAgria 2007: 141.) Kaikki hevostalouden tuotantomuodot vaativat harjoittajaltaan vankkaa ammattitaitoa, suurta työpanosta sekä lisäksi harrastuneisuutta ja tinkimätöntä asiaan sitoutumista (ProAgria 2007: 142). Hevostalous onkin useimmille toimintaa harjoittaville enemmän elämänmuoto kuin taloudellista toimintaa.

Case-yrityksen tuotantomuoto on sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Tuotantomuoto poikkeaa hevostalouden tavallisesta toiminnasta. Siinä hevostoimintaan on liitetty lastensuojelupalvelut. Toiminnassa hevonen on kuntouttavana apuna asiakkaiden erilaisissa elämäntilanteissa. Toiminnassa korostuvat ihmisen sosiaaliset taidot. Hevonen ajatellaan työkaverina. Motivaation tutkimukseen sain sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta saadun kokemuksen kautta. Lisäksi on mielestäni tärkeä tietää, paljonko hevosen ylläpito tarkalleen maksaa, kun omistaa hevosen.

1.1 Case-yritys Koskenkorvan Hevoostalli

Perhekoti Toiska on sijaishuollon palveluja tuottava yritys, joka on toiminut Ilmajoen Koskenkorvalla 18 vuotta. Yrittäjän perheessä on siis jo pitkään asunut nuoria, joiden elämässä he ovat olleet jakamassa vanhemmuutta yhdessä nuorten perheiden kanssa. Ensimmäinen nuori toi mukanaan tilan ensimmäisen hevosen. Tallitila oli tuolloin vielä tyhjillään, mutta vähitellen sitä ruvettiin remontoimaan ensin yhtä ja myöhemmin useampaa hevosta varten. Yrittäjän omaan perheeseen kuuluvat tytöt, joista minä itse olen toinen, oppivat ensimmäisen nuoren ohjaamina hevosen hoidon. Ensimmäisen hevosen jälkeen tallissa on ollut jatkuvasti vähintään yksi hevonen.

Muutama vuosi sitten perustettiin Koskenkorvan Hevoostalli osaksi Perhekoti Toiskan maatilaympäristöä. Yksityistallissa on viisitoista karsinapaikkaa. Hevoostalli tarjoaa yhteisöllisiä ja toiminnallisia lastensuojelupalveluja. Palveluiden tavoitteena on tukea osallistujan sosiaalista ja psyykkistä kuntoutumista maatilaympäristöä ja tallin yhteisöä hyödyntäen. Toimintaan kuuluvat oleellisesti tallin eläimet, mm. hevoset ja koirat. Maatilaympäristö toimii Green Care-toimintatapoja noudattaen.

1.2 Tutkimusongelma ja tavoitteet

Hevoostallin sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa on käytössä tällä hetkellä kuusi hevosta. Hevoset ovat arvokkaita eläimiä ylläpitää. Tästä syystä yrittäjä haluaa saada vuotuiset kustannukset selville sekä yhden että kuuden hevosen osalta. Tarkoituksena on laskea vuotuiset kustannukset, joita hevostoiminnasta aiheutuu katetuottolaskentaa hyödyntäen. Työni tarkoitus on saada aikaan mallilaskelma, jonka avulla case-yritys voi tulevaisuudessa määritellä sellaisten palvelujen hinnan, joissa hevosta käytetään. Mallilaskelmasta on myös apua toiminnan kehittämisessä. Sen avulla yritys voi tarkastella rajatilanteita sen suhteen, koska investoidaan uusiin hevosiin toiminnan lisääntyessä. Laskelman avulla case-yritys pystyy myös määrittelemään hevosen täysihoidon hinnan, mikäli karsinapaikkoja

vuokrataan myös ulkopuolisille. Keskityn työssäni pääasiassa toiminnan kustannuksiin ja tuottojen tarkastelu on toissijainen asia. Työn ongelma on luoda tarpeeksi yksityiskohtainen laskelma, joka vastaa riittävässä määrin yrityksen tarpeita. Ongelman pyrin ratkaisemaan rakentamalla laskelmapohjan yhteistyössä yrittäjän kanssa.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä työssäni käytän tapaustutkimusta eli case-tutkimusta. Tapaustutkimus on empiiristä tutkimusta, joka analysoi aidossa elämäntilanteessa olevaa kohdetta. Tapaustutkimustyyppejä ovat yhden tapauksen case-tutkimus ja monen tapauksen case-tutkimukset. Tutkimustyyppinä työssäni on yhden tapauksen case-tutkimus, sillä olen tehnyt työn hevostalliyrittäjälle. Tapaustutkimuksen aineiston keräämiseen on useita tapoja mm. dokumenttien ja raporttien tutkiminen, haastattelut ja suora havainnointi. Olen käyttänyt työssäni kaikkia edellä mainitsemiani keinoja. Haastattelut suoritin valmiin kysymyskaavakkeen avulla, joka on työni liitteenä. Esitin kysymykset pääasiassa yrittäjälle, mutta myös tallin yksi työntekijä vastasi muutamaan kysymykseen, lähinnä sellaisiin, jotka koskivat sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Suoralla havainnoinnilla tarkoitan omaa osallistumistani tallin toimintaan lähes päivittäin. Tutkimusmenetelmän valinta tapahtui työn tarkoituksen pohjalta automaattisesti, sitä ei tarvinnut erikseen pohdita. (Likitalo & Rissanen 1998: 57–58.)

1.4 Työn kulku

Seuraavassa luvussa käyn läpi käsitteet, jotka tulevat esiin työssäni. Halusin selvittää käsitteitä omassa luvussaan, sillä mielestäni niiden ymmärtäminen on tärkeää työn ymmärtämisen kannalta. Esimerkiksi sosiaalipedagoginen hevostoiminta ei sanana kerro lukijalle vielä mitään. Käsitteet ovat työssäni jatkuvasti esillä, joten myös tästä syystä katsoin tarpeelliseksi käydä ne läpi ensimmäisenä. Luvuissa 3–5 selvitän työn teoreettista taustaa. Luvussa 3 esitän teoreettista taustaa

tuotoista ja kustannuksista. Luvussa 4 käyn läpi katetuottolaskennan perusperiaatteet. Luku 5 käsittelee hinnoittelua. Otin kyseisen luvun työhöni, koska työn tarkoituksena on saada yrittäjälle laskelmapohja, jota hän voi käyttää tulevaisuudessa mm. palvelujen hinnoittelussa. Yrittäjällä ei ole hinnoittelusta paljon teoreettista tietoa ja siksi halusin selvittää sitä myös tutkimuksessani. Luvussa 6 esitän tutkimuksen toteutuksen. Tässä luvussa esittelen Koskenkorvan Hevoostallin eli toisin sanoen työni kohteen. Esittelen tallin tilat tarkasti, jotta lukijalle jää mielikuva tallin tiloista ja yrittäjän suuresta panostuksesta niihin. Lisäksi tässä luvussa kuvailen tutkimusmenetelmän valinnan, haastattelun ja aineiston keruun ja luotettavuuden. Luku 7 käsittelee case-yrityksen tuottoja ja kustannuksia. Tuotot ovat työssäni pienemmässä osassa kuin kustannukset. Esitän yksityiskohtaisesti Hevoostallin kaikki kustannukset. Kustannukset olen miettinyt yhdessä yrittäjän kanssa. Olen haastatellut yrittäjää sekä tallin työntekijää. Yrittäjä on itse tuonut esille sellaiset kustannukset, jotka hän haluaa mukaan laskelmaan. Luvussa 8 on kaksi katetuottolaskelmaa, jotka olen tehnyt edellisen luvun tietojen perusteella. Viimeisessä luvussa selvitän laskelmien tuloksia ja esitän johtopäätöksiä niihin liittyen.

2 KÄSITTEET

Tässä luvussa kerron tarkemmin käsitteistä ja niiden sisällöstä, sosiaalipedagoginen hevostoiminta, Green Care, narratiivisuus ja täysihoito. Olen ottanut myös täysihoidon käsitteen tekstiini, koska haluan sillä tuoda ilmi, kuinka paljon yhden hevosen hoitaminen vie päivässä aikaa. Käsitteestä käy myös ilmi, mitä kaikkea hevosen hoitaminen sisältää.

2.1 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattu ennaltaehkäisevä ja korjaava sosiaalisen kuntoutuksen menetelmä. Toiminta on hyvä menetelmä sosiaalisten taitojen opetteluun ja vahvistamiseen. Se perustuu yksilön omaan kokemukseen ja sen kautta oppimiseen. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan lähtökohtana on vuorovaikutus ihmisen ja hevosen välillä. Hevosen kanssa opetellaan vuorovaikutustaitoja. Toimintaan kuuluu kaikki tallilla tehtävät työt, kuten karsinan siivous, hevosen harjaus ja ruokinta. Hevostoiminta ei ole siis pelkkää ratsastusta vaan siihen kuuluvat kaikki työt, jotka takaavat hevosen hyvinvoinnin. Tärkeä osa toimintaa on myös talliyhteisö, jossa toiminta tapahtuu ja yhteisön ihmiset. Onkin erityisen tärkeää kiinnittää huomiota talliyhteisön ilmaperiin, sen on oltava turvallinen, jotta henkinen kasvu on mahdollista. Toiminnan keskeisiä elementtejä ovat sosiaalipedagogiikan perusperiaatteet yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elämyksellisyys. Kaiken toiminnan perusajatus on hevosen hyvinvointi. Sen avulla pyritään näyttämään sellaisten asioiden tärkeys, joista myös oma hyvinvointi syntyy. Näitä asioita ovat esimerkiksi puhtaus ja säännölliset ruoka-ajat. (pegasoshanke 2010.)

Tunnesuhde hevoseen on usein helpompi solmia kuin ihmiseen. Hevonen ei syrji vaan sen voi kohdata aitona itsenään. Hevonen voi tarjota korjaavan kokemuksen ihmiselle, joka on haavoittunut aiemmissa ihmissuhteissaan, olemalla pyyteetön ystävä. Hevosta on kuitenkin aina muistettava kohdella hyvin, sillä se antaa välittömän ja aidon palautteen ihmisen toiminnasta. Tämän palautteen vastaanottami-

nen saattaa kuitenkin olla usein helpompaa kuin toisen ihmisen. Näin saadaan onnistuneita vuorovaikutuskokemuksia. Hevonen mahdollistaa myös kontaktitalliyhteisön muihin jäseniin. Se toimii turvallisena kommunikoinnin aiheena. (Pilke 2009.)

2.2 Green Care

Green care-toiminta (GC) tarkoittaa luonnon ja maaseutuympäristön hyödyntämistä hyvinvoinnin lähteenä. Toiminnalla edistetään ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Green care-konsepti tarjoaa uusia toimeentulomahdollisuuksia maaseutuyrityksille ja vahvistaa sosiaali- ja terveystalouden tarjontaa maaseudulla. Käsite tarjoaa luontoa hyödyntäviä terapia- ja kuntoutusmenetelmiä monien eri alojen ammattilaisille. Laajemmissa sovelluksissa on mukana myös ammattilaisten yhteistyötä. Terapia- ja kuntoutusmenetelmiä voidaan hyödyntää hoivalaitoksissa ja palvelutaloissa, ennaltaehkäisevässä ja terveyttä tukevassa toiminnassa, kuntouttavassa työssä ja kasvatustyössä. Green care-toiminnan yksi osa-alueista on maatilojen kuntouttava käyttö. Tämän osa-alueen toiminta on Suomessa vielä vähäistä, mutta sillä nähdään olevan tulevaisuudessa kasvavaa kysyntää. (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus 2010.)

2.3 Narratiivisuus

Tarkka suomennos narratiivisuudelle on kerronnallisuus. Usein käytetään myös väljempää suomennosta tarinallisuus. (Heikkinen, Rovio & Syrjälä 2006: 118.) Yksi narratiivisuuden näkökulmista on, että ihminen itse on oman elämänsä asiantuntija. Ihminen itse tietää vastaukset kysymyksiinsä. Kuuntelijan tehtävä on vain kuunnella ja olla läsnä. Kun saa peilata elämänsä asioita yhdessä toisen kanssa, esimerkiksi sosiaalipedagogisessa hevostoinnassa hevosen kanssa, toivo alkaa herätä ja tilalle tulee uusia tarinoita. Nämä luovat uusia elämisen mahdollisuuksia. (Taivainen 2010.)

2.4 Täysihoito

Koskenkorvan Hevoostallin tallipaikan vuokraan sisältyy karsinapaikka, sähkö, vesi, kuivikkeet, heinä/tuorerehu, kaurat ja suolakivi. Talli vastaa hevosen ruokinnasta, tarhauksesta ja loimituksesta. Loimitus sisältää yhden loimen päälle laitton ja poisoton. Ruokinta tapahtuu kolme kertaa päivässä ja se sisältää heinät + kaurat. Omistaja toimittaa itse muut ruuat. Karsina siivotaan tallin puolesta päivittäin ja kuiviketta lisätään tarpeen vaatiessa. Juoma-automaatti puhdistetaan päivittäin ja myös ruokakaukalo tarvittaessa. Vuokraan kuuluu myös kentän ja pesupaikan vapaa käyttö. Omistaja huolehtii itse hevosen tarvitsemasta liikunnasta ja ilmoittaa tallille ne henkilöt, joilla on oikeus liikuttaa hevosta. Jokaiselle hevoselle on varattu lukittava varustekaappi + kärry. Talli ei korvaa särkyneitä tai kadonneita tavaroita. Tallilla on pesukone hevosten varusteiden pesua varten. Hevosen omistaja vakuuttaa hevosen, mikäli katsoo sen tarpeelliseksi. Talli ei korvaa hevoselle laumassa olemisesta johtuneita vammoja. Hevosen omistaja huolehtii ja vastaa itse hevosensa sairauden tai vammojen lääkinnästä ja hoidosta. Mikäli tallihenkilökunnan apua tarvitaan, on siitä erikseen sovittava ja henkilökunnan on saatava yksityiskohtaiset ohjeet joko omistajalta tai eläinlääkäriltä. Vastuu on tässä tapauksessa omistajalla. Hevosen omistaja hoitaa itse kengitykset ja madotukset.

2.5 Tunne-taito kasvatus

Tunne-taito kasvatus tarkoittaa sitä, että hevostoiminnan avulla osallistuja oppii tunnistamaan, käsittelemään, ja ulkoistamaan erilaisia tunteita. Hevosten arkirutinit ja talliympäristö sääntöineen ja ohjeineen luovat strukturoidun, ennustettavissa olevan ympäristön toiminnalle ja opettavat arjen rytmitystä, ajan hallintaa ja kasvattavat vastuullisuutta. Ympäristön ennustettavuus tekee siitä turvallisen myös henkisesti. Hevonen itsessään motivoi osallistumaan ja toimimaan. Talliyhteisössä saa toimia vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja siellä toimiminen tuottaa onnistumisen ja oivaltamisen kokemuksia, vahvistaa itsetuntemusta ja tuottaa osallistujille hyvää mieltä. (Työntekijä 2010.)

3 TUOTOT JA KUSTANNUKSET

3.1 Tuotot

Tuotot syntyvät yritystoiminnassa palvelujen myynnistä oman toimintapiirin ulkopuolelle. Tuotot ovat siis asiakkailta saatua rahaa. Tuotto saadaan kun palvelun määrä kerrotaan palvelun myyntihinnalla. (Vilkkumaa 2005: 63.) Tuotoista puhutaan usein nimellä liikevaihto. Liikevaihto tarkoittaa rahamäärää, jonka yritys saa varsinaisesta liiketoiminnastaan palveluja myymällä. Liikevaihto muodostuu vähentämällä bruttomyynnistä myönnetyt avustukset, arvonlisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot. (Järvenpää, Länsiluoto, Partanen & Pellinen 2010: 51–52.) Tuottojen on katettava suoritteiden aikaansaamiseen uhritut kustannukset (Alhola & Lauslahti 2000: 52).

Tuottojen seuranta-ajanjakso on yrityskohtaista. Niitä voidaan seurata vuosi- tai kuukausitasolla. Jotkin yritykset seuraavat tuottoja jopa päivätasolla. Seurantaa voidaan suorittaa palvelukohtaisesti. Tämä seurantatapa on järkevin vaihtoehto, jos yrityksellä on useampia palveluja tarjolla. Yhä useammin yritykset seuraavat tuottojaan myös asiakas- tai jakelukanavakohtaisesti. Rajatuotto tarkoittaa kokonaistuoton lisäystä, jonka yksi myyty lisäsuorite saa aikaan. (Alhola & Lauslahti 2000: 52–53.)

Tuotot voidaan lajitella kolmeen eri ryhmään; varsinaiset liiketoiminnan tuotot, sisäiset tuotot ja muut tuotot. Varsinaiset liiketoiminnan tuotot ovat tuottoja, jotka saadaan toiminnan palveluiden myynnistä. Sisäisillä tuotoilla tarkoitetaan tuottoja, jotka kohdistavat yrityksen ja yhteisön sisäisen toiminnan aikaansaamat tuotot aiheuttamisperiaatteen mukaan. Muita tuottoja ovat esimerkiksi satunnaiset tuotot. (Vilkkumaa 2005: 64–65.)

3.2 Kustannukset

Kustannuksella tarkoitetaan yrityksen tuotantoprosessissa olevan tuotannontekijän käyttöä tai kulutusta rahassa mitattuna. Toisin sanoen sillä tarkoitetaan resurssien

käytön hintaa. Kustannukset syntyvät resurssien käytöstä ja käytöllä on aina jokin tarkoitus, esimerkiksi tietyn palvelun tarjoaminen. Resursseja voivat olla esimerkiksi työvoima, ostopalvelut ja koneet ja laitteet. Kustannusten selvittäminen on yritykselle tärkeää, koska niiden avulla on mahdollista tarkastella koko toiminnan kannattavuutta ja taloudellisuutta ja ennustaa myös yrityksen tulevaa tilannetta. Lisäksi kustannustietoisuutta lisäämällä, yritys pystyy seuraamaan tarkemmin oman toimintansa tehokkuutta. Kustannuksia laskettaessa ei ole tarkoituksenmukaista laskea täysin tarkkaa tulosta, riittää että ne lasketaan yrityksen kannalta riittävällä tarkkuudella. Laskenta riippuu yleensä myös yritystyyppistä. Esimerkiksi palveluja tuottavassa yrityksessä seurantakohteena ovat kaikki palvelujen tuotantoon liittyvät kustannukset, joista työkustannukset ovat yleensä suurin kustannuserä. Työkustannukset ovat myös case-yrityksen toiminnassa tärkeässä osassa. Työkustannukset täytyy voida jakaa ajankäytön suhteen eri toiminnoille, joita hevosen ylläpitoon liittyy. Näin pystytään tarkastelemaan eri toimintojen tehokkuutta ja selvittämään sellaiset toiminnot, joiden kustannusten käyttöä voitaisiin tehostaa. Kustannuksia voidaan luokitella monella tavalla. Edempänä jako on kuitenkin tehty perinteisesti kustannuskäsiteparien avulla, joista tarkemmin käsittelen muuttuvien ja kiinteiden kustannusten käsitteitä. (Eskola & Mäntysaari 2006: 16–17; Ikäheimo, Lounasmeri & Walden 2009: 136–137.)

3.2.1 Muuttuvat ja kiinteät kustannukset

Kustannukset jaetaan muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin sen mukaan, miten ne riippuvat toiminnan volyyymista eli toiminnan määrästä. Muuttuvien kustannusten määrä on riippuvainen tehdystä palvelumäärästä. Ne kasvavat palvelujen määrän kasvaessa ja laskevat palvelujen määrän laskiessa. Tyypillisiä muuttuvia kustannuksia ovat esimerkiksi raaka-aineet. Case-yrityksen kohdalla näitä kustannuksia ovat mm. rehut ja kuivikkeet. Kuiviketta kuluu sitä enemmän, mitä enemmän hevosia on. Peruslähtökohta kuitenkin on se, että kustannus on muuttuva silloin, kun se on riittävän muuttuva eli muuttuu valitun, lyhyen aikajakson aikana palvelumäärän muuttuessa. Tämä lähtökohta on myös yksi katetuottolaskennan reunaehdoista, joita käsittelen myöhemmin. Muuttuvia kustannuksia kutsutaan

progressiivisesti muuttuviksi, kun kustannusten määrä muuttuu toiminnan volyymin nähdessä ylisuhteisesti ja degressiivisesti muuttuviksi, kun ne muuttuvat volyymin nähdessä alisuhteisesti. Suhteellisesti muuttuviksi kustannuksiksi kutsutaan sellaisia kustannuksia, joihin volyymin muutokset vaikuttavat välittömästi. (Alhola & Lauslahti 2000: 55–56; Vilkkumaa 2005: 75; Andersson, Ekström & Gabrielsson 2001: 49.)

Kiinteitä kustannuksia ovat tämän jaottelun mukaan kaikki muut kustannukset. Kiinteät kustannukset eivät ole riippuvaisia palveluiden määrästä. Ne riippuvat usein ajan kulumisesta. Ne pysyvät samana vaikka yritys ei tuottaisi yhtään palvelua. Kiinteitä kustannuksia ovat esimerkiksi tiloihin liittyvät kustannukset kuten lämmitys ja sähkö. Kiinteät kustannukset eivät välttämättä ole täysin kiinteitä. Tällaisia kustannuksia kutsutaan puolikiinteiksi kustannuksiksi. Ne kasvavat hypäyksittäin tuotantomäärän kasvaessa. Tällaisia asteittain muuttuvia kustannuksia ovat henkilökustannukset. Ne kasvavat toiminnan laajentamisen yhteydessä mutta eivät vähene toimintaa supistettaessa, sillä henkilöstöä on vaikea irtisanoa lyhyellä varoitusajalla. Vipuvaikutuksella tarkoitetaan kiinteiden kustannusten vaikutusta tulokseen. Kun kiinteiden kustannusten osuus kokonaiskustannuksista on suuri, on myös vipuvaikutus suuri. Vipuvaikutuksen vuoksi volyymimuutoksilla on suuri vaikutus yrityksen tulokseen. Volyymin noustessa tulos nousee nopeasti ja päinvastoin. (Vilkkumaa 2005: 77; Alhola & Lauslahti 2000: 57; Puolamäki 2007: 82; Andersson ym. 2001: 49.)

Kustannusten jako riippuu osittain yrityksen toimialasta. Jollakin toimialalla on paljon muuttuvia kustannuksia ja toisella huomattavasti vähemmän. Lopullisen ratkaisun kustannusten jaosta tekee kuitenkin yritys itse. Kustannukset voidaan jakaa tavalla, joka palvelee parhaiten yrityksen omaa toimintaa. (Vilkkumaa 2005: 75.) Kustannuksia luokitellaan monella muullakin tapaa. Ne voidaan jakaa mm. välittömiin ja välillisiin kustannuksiin ja erillis- ja yhteiskustannuksiin. Välittömät kustannukset ovat sellaisia, jotka on helppo kohdistaa suoraan palveluille. Kun taas välilliset kustannukset ovat kustannuksia joita on vaikea tai jopa mahdotonta kohdistaa suoraan jollekin tietylle palvelulle. Jako näihin kahteen ryhmään teh-

dään niiden kohdistettavuuden perusteella. Erilliskustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, jotka aiheutuvat jonkin tietyn palvelun toimittamisesta. Kun palvelua ei enää tarjota, myös erilliskustannuksia ei enää aiheudu. Yhteiskustannuksia aiheutuu vaikka palvelun tarjonta lopetettaisiin. Kustannuksia on tärkeä luokitella yrityksen omien tarpeiden mukaan. Yleisin luokittelutapa on jakaa kustannukset muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin. Tätä tapaa käytän case-yrityksen kustannusten jaossa. (Järvenpää ym. 2010: 58–62.)

Sisäinen laskentatoimi tuottaa yritykselle sen tarvitseman kustannustiedon. Kustannustietous on merkittävä asia hinnoittelun kannalta. Kustannustietoa tarvitaan palvelukohtaisesti, mutta myös asiakaskohtainen tieto on tärkeää. Yrityksen on kehitettävä tapa, jolla kustannustietoa kerätään. Tavan on oltava käytännöllinen, tuotettava riittävän tarkkaa ja luotettavaa tietoa sekä oltava yrityksen tarpeisiin sopiva. (Vilkkumaa 2005: 237.)

3.2.2 Poistot

Pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden hankinnasta aiheutuneet menot katetaan poistoilla tuotannontekijöiden vaikutusaikana. Meno-tulon-kohdalle-periaate edellyttää, että poistojen jakauma noudattaisi tulojen jakaumaa. Koska yrityksen on lähes mahdotonta ennustaa tulojaan, käytetään sopimuksenvaraisia poistomenetelmiä. Useimmat poistomenetelmät perustuvat ajan kulumiseen. Niissä poiston määrä riippuu lähinnä hankintamenon suuruudesta ja ajan kulumisesta. (Vehmanen & Koskinen 1998: 197.)

Tuotannontekijän käyttämisestä aiheutuvaa uhrausta voidaan ajatella yrityksen kustannukseksi. Tuotannontekijän arvo alenee yleensä käytön seurauksena. Arvon aleneminen kvantifioi eli määrällistää tuotannontekijän käyttämisestä aiheutuneet kustannukset. Pitkävaikutteisen tuotannontekijän arvon alenemiseen vaikuttavat useat syyt. Näitä ovat esimerkiksi ajan kulumisesta, käyttämisestä ja markkinaolosuhteista johtuvat syyt. Syiden erilaisuus näkyy poistomenetelmissä. (Vehmanen & Koskinen 1998: 198.)

Poiston perusongelmia ovat laajuus-, arvostus- ja jaksotusongelma. Laajuusongelma koskee sekä poistopohjaa että poistoaikaa. Poistoajalla tarkoitetaan ajanjaksoa, jonka kuluessa poisto halutaan suorittaa. Käytännössä pitkävaikutteisen tuotannon tekijän osalta poistoaika on sama kuin käytössä oloaika. Poistoajan määrittäminen on kuitenkin vaikeaa erityisesti silloin, kun tekninen vanheneminen ei ole merkittävä tekijä. Poistopohjan määrittämisessä on kyse poistettavan kohteen koko määrästä ja eristä, joita halutaan poistomenettelyn piiriin. Arvostusongelma tarkoittaa ongelmaa valita peruste, jolla poistoksi luettava tuotannon tekijän määrä muunnetaan kustannukseksi. Arvostusperusteena voidaan pitää hankintahintaa tai jälleenhankintahintaa. Pääasiassa yrityksissä käytetään tuotannon tekijän hankintahintaa arvostusperusteena. Jälleenhankintahintaa (hinta joka on tuotannon tekijän hankintahinta poiston suorittamishetkellä) käyttämällä poistokustannukset saadaan vastaamaan paremmin hintatasoa tuotannon tekijän vallitsevilla markkinoilla. Jaksotus ongelma tarkoittaa vaikeutta jakaa kokonaispoisto tuotannon tekijän pitoajan eri ajanjaksoille. (Vehmanen & Koskinen 1998: 198–199.)

Poistomenetelmät

Tasapoistossa hankintakustannus jaksotetaan yhtä suurina erinä jokaiselle kaudelle. Perusajatus on, että tuotannon tekijän ajatellaan osallistuvan toimintaan tasaisesti kaikkina sen käyttökausina. Poistomenetelmän hyvänä puolena ovat helpokäyttöisyys ja selkeys. Käytän tasapoistomenetelmää laskiessani Hevoostallin rakennuspoistoja. (Vilkkumaa 2005: 93.)

Degressiivisessä poistomenetelmässä tuotannon tekijän hankintakustannuksesta poistetaan tietyn prosentin mukainen osuus. Tämä johtaa siihen, että poistomäärä alenee euroissa, vaikka prosenttiosuus pysyy aina samana eli poiston määrä alenee käyttöajan mukaan. Perusajatus on siis se, että tuotannon tekijän osallistuminen tekemiseen vähenee ajan myötä. Tämä poistomenetelmä on suhteellisen yksinkertainen käyttää. (Vilkkumaa 2005: 93–94.)

Progresiivinen poistomenetelmä on edellisessä kappaleessa esitetyn degressiivisen poistomenetelmän vastakohta. Tämä tarkoittaa sitä, että poiston määrä kasvaa ajan

mukana. Yksi progressiivinen poistomenetelmä on annuiteettipoisto. Sen hyvänä puolena on kehittyneisyys, koska se huomioi myös korkotekijän. Huonona puolena on menetelmän ymmärrettävyys. Juuri tästä syystä menetelmä ei ole kovin yleinen. (Vilkkumaa 2005: 94.)

Käytön mukainen poisto on sopiva menetelmä silloin, kun poisto johtuu pääasiassa tuotannontekijän käytöstä aiheutuvasta arvon vähenemisestä. Poisto voi perustua esimerkiksi tuotannontekijän käynnissä oloaikaan. (Järvenpää ym. 2010: 88.)

4 KATETUOTTOLASKENTA

4.1 Katetuottolaskennan peruseriaate

Yrityksen kannattavuutta arvioidaan katetuottolaskennan perusteella. Katetuottolaskelmien lähtökohta on usein yrityksen liikevoitto, joten kustannuksia ja tuottoja käsitellään laskelmassa arvonnäisäverottomina. (Saaranen, Koltola & Pösö 2006: 28.) Katetuottolaskenta on tavallisin lyhyen aikavälin päätöksenteon pohjana käytetty menetelmä eli se soveltuu kannattavuuden tarkasteluun vain lyhyellä ajanjaksolla. Laskennan perusajatus on kustannusten jakaminen muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin. Muuttuvia kustannuksia ovat sellaiset kustannukset, jotka vaihtelevat yrityksen tuottaman suoritämäärän mukaan eli ne riippuvat toiminnan määristä. Kiinteät kustannukset pysyvät samana tuotannosta riippumatta. Niitä syntyy, vaikka toimintaa ei olisi ollenkaan. Katetuotto saadaan vähentämällä myyntituotoista muuttuvat kustannukset. Saadun katetuoton tulee kattaa sekä kiinteät kustannukset että tulos. Laskenta perustuu siis ajatukseen siitä, että yksittäisen myydyin palvelun antaman tuoton ei tarvitse kattaa kaikkia kiinteitä kustannuksia. Tuoton on kuitenkin aina katettava muuttuvat kustannukset. (Eskola & Mäntysaari 2006: 17: 20–21.) Laskennassa erotetaan neljä tulostekijää, joita ovat muuttuvat kustannukset, kiinteät kustannukset, palvelun myynnin määrä ja palvelun myyntihinta. Näiden tekijöiden vaikutusta yrityksen tulokseen selvitetään laskemalla niiden vaikutusta yhdessä tai erikseen. Tavallisimpia katetuottolaskennan käyttöalueita ovat hinnoittelu ja myynnin tavoitetason määrittäminen. (Puolamäki 2007: 76.)

Katetuottolaskennan hyödyntämiseen liittyy reunaehdoja, joiden tulee toteutua. Näitä ovat mm.

- Kustannukset voidaan jakaa muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin.
- Kiinteät kustannukset ovat kiinteitä suhteessa toiminnan määrään.
- Muuttuvat kustannukset ovat riittävän muuttuvia eli muuttuvat suhteessa toiminnan määrään.
- Toiminta on jatkuvaluonteista.

- Kustannusten osalta ei käytetä tehosopeutusta.
- Toiminta-asteen muutosta voidaan mitata yhdellä mittayksiköllä.
- Tuotannontekijöiden hankintakustannukset ja palveluiden myyntihinnat ovat toiminta-asteesta riippumattomia ja pysyvät tarkastelukaudella ennallaan.

Kaikki reunaehdot eivät aina välttämättä toteudu. Tärkeintä kuitenkin on, että edellytykset laskennalle toteutuvat riittävässä määrin. Reunaehdot ovat yrityskohtaisia. Ehdot, jotka ovat toiselle yritykselle riittäviä, eivät välttämättä riitä toiselle lainkaan. (Vilkkumaa 2005: 116–117.)

Kuten yllä jo totesin, katetuotto lasketaan vähentämällä myyntituotoista muuttuvat kustannukset. Vähentämällä katetuotosta edelleen kiinteät kustannukset, jäljelle jää tulos. Kiinteinä kustannuksina pidetään tällöin tavanomaisten toiminta-asteesta riippumattomien kustannusten ohella myös poistoja, korkoja ja veroja (Neilimo & Uusi-Rauva 2005: 67). Katetuottolaskennan peruskaava on:

	Myyntituotot
-	Muuttuvat kustannukset
=	Katetuotto
-	Kiinteät kustannukset
=	Tulos

Katetasoja saattaa olla useita, riippuen yrityksen omista tarpeista. Tyypillisimpiä näistä ovat myyntikate, vastuualuekate ja käyttökate. Myyntikate vastaa katetuottolaskelman katetuottoa. Vastuualuekate syntyy, kun myyntikatteesta vähennetään jonkin tietyn vastuualueen erilliskustannukset. Erilliskustannusten tulee olla sellaisia, joihin voidaan vaikuttaa. Käyttökate saadaan vähentämällä myyntituotoista muuttuvat ja kiinteät kustannukset, jotka liittyvät yrityksen normaaliin toimintaan. Käyttökatteella katetaan korot, poistot, välittömät verot sekä satunnaiset tuotot ja

kulut. Käyttökattetasoja voi olla useita yrityksen tarpeiden mukaan. (Puolamäki 2007: 77.)

4.2 Katetuottolaskennan ongelmat

Katetuottoajattelussa reunaehdot ovat usein epärealistisia. Tämä saattaa johtaa yrityksen kannalta väärään päätöksentekoon. Volyymikasvu saattaa aiheuttaa hallitsemattomia kustannusvaikutuksia. Yrityksen vapaa kapasiteetti voi olla soveltumatonta lisävolyymin tuotantoon. Kustannusvaikutukset saattavat olla yllättäviä resurssitarpeita tuotantokapeikoissa. Volyymikasvu aiheutuu yleensä toimenpiteistä markkinoilla. Tällaisia toimenpiteitä ovat lisäpanostus markkinointiin ja hinnoittelu. Haluttu volyymitaso voidaan saavuttaa myöntämällä alennuksia ja lisäpalveluita. Tämä voi kuitenkin aiheuttaa rajatuottojen yliarviointia ja rajakustannusten aliarviointia. Lisämyynnin palveluista saatava hinta on todellisuudessa pienempi kuin aikaisempi hinta, koska lisämyynnin toteutuminen edellyttää usein lisäpanostusta. Lisäpanostus kuluttaa enemmän resursseja kuin vakiintunut myynti. Volyymikasvu usein eliminoi odotetun tulosvaikutuksen. Katetuottohinnoittelu saattaa aiheuttaa hintaeroosiota. Hintaeroosiolla tarkoitetaan pysyvää hinnanlaskua. Jos yritys alihinnoittelee palvelunsa ainoastaan muuttuvien kustannusten perusteella pitääkseen yllä tiettyä volyymitasoa, tämä johtaa hintakilpailuun markkinoilla ja täten pysyvään hinnanlaskuun. Katetuottoajattelu saattaa vahvistaa yrityksen lyhyen aikavälin tulosajattelua. Kannattamattomia palveluita saatetaan ylläpitää, koska ne tuovat myyntikatetta. Tällaiset palvelut eivät usein kuitenkaan riitä yrityksen liiketoiminnan uusiutumiseen. Katetuottoajattelun reunaehtoihin liittyy useita ongelmia. Yritys voi kuitenkin minimoida näitä ongelmia tiedostamalla ne ja ottamalla niiden vaikutus huomioon hinnoittelussa. Näin katetuottoajattelu antaa oikeanlaisen kuvan yrityksen toiminnasta. (Puolamäki 2007: 84–85.)

5 HINNOITTELU

Hinnoittelulla on suuri merkitys yrityksen kannattavuuteen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä liian matala hinta johtaa kannattavuusvaikeuksiin, koska kaikki kustannukset eivät tule katetuiksi. Pidemmällä aikavälillä tämä johtaa nopeaan ja kannattamattomaan kasvuun. Liian korkea hinta pudottaa liikevaihdon alle kriittisen pisteen eli pisteen, jossa tulos on nolla. Tällöin voitto kääntyy tappioksi. Pidemmällä aikavälillä liian korkea hinta saattaa johtaa kasvun pysähtymiseen. Hinta ohjaa yrityksen kannattavuutta, sillä sen muutos vaikuttaa sekä palvelun katteeseen että myyntiin, jolloin myös voitto yleensä muuttuu. Hinnoittelun avulla yritystä voidaan ohjata kannattavuuteen ja sopivaan kasvuun. (Laitinen 1990: 11–12.)

Palvelun hintaa nostettaessa myyntimäärä yleensä laskee. Myyntimäärän laskiessa laskee myös yrityksen voitto hinnan nostamisesta huolimatta. Vastaavasti hinnan laskeminen lisää myyntimäärää. Jos määrä ei lisäännä riittävästi, yrityksen voitto laskee alemman hinnan johdosta. Kannattava hinnoittelu edellyttää hyvää hinnoittelumenetelmien hallintaa. Menetelmiä käydään läpi edempänä tekstissä. (Laitinen 1990: 11–12.)

Hinnan perustana ovat yksikkökustannukset. Kustannusten päälle lisätään kate voiton tuottamiseksi. Katetuottoa on saatava niin paljon, että katetaan kiinteät kustannukset ja saadaan tavoiteltu voitto. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yritykseltä vaaditaan tehokasta kustannuslaskentaa. Sen avulla yritys pystyy karsimaan palvelut, jotka eivät ole kannattavia. Hinnan asetanta ei yksinomaan perustu kustannuksiin, vaan siihen vaikuttavat suurelta osin myös asiakkaat: Kuinka korkean hinnan he ovat valmiita maksamaan palvelusta. Myös palvelun kysyntä vaikuttaa hinnan muodostumiseen. On kuitenkin selvää, että mitä pienemmillä kustannuksilla palvelu pystytään tarjoamaan, sitä suurempi on hinnan ja kustannusten erotus eli palvelun kannattavuus. (Laitinen 1990: 11–12.) Hinnan ylärajan asettaa kysyntä ja alarajan kustannukset. Näiden väliin jäävää aluetta kutsutaan hinnoittelualueeksi. (Tomperi 2005: 64.)

5.1 Hinnoittelumenetelmät

Tuotteiden hinnoittelua varten on useita eri menetelmiä, joista yritys voi valita tarpeisiinsa sopivan. Menetelmiä ovat kustannusperusteinen, tavoiteperusteinen, arvoperusteinen, markkinaperusteinen ja sopimusperusteinen hinnoittelu. Kustannusperusteisessa hinnoittelussa palvelun hinta määräytyy kustannusten perusteella. Tavoiteperusteisessa hinnoittelussa tarkastelun kohteena ovat yrityksen strategiset tavoitteet. Tavoitteita voivat olla esimerkiksi hyvä kannattavuus tai suuri markkinaosuus. (Järvenpää ym. 2010: 185.) Arvoperusteisessa hinnoittelussa palvelu hinnoitellaan sen perusteella, miten arvokkaaksi palvelu koetaan. Tässä menetelmässä on siis tärkeää pohtia palvelun lisäarvoa asiakkaan silmin. Haastavaa on jäsentää asiakkaan arvostamat seikat ja tuoda ne näkyviin palvelun hinnassa. Markkinaperusteisessa hinnoittelussa hinta saadaan suoraan markkinoilta. Toimiakseen kannattavasti tätä menetelmää käyttäen, yrityksen täytyy saada sopeutettua kustannukset markkinahinnan alapuolelle. Sopimusperusteisen hinnoittelun periaate on, että hinta sovitaan käydyissä neuvotteluissa. (Järvenpää ym. 2010: 185: 195–196.)

5.2 Kustannusperusteinen hinnoittelu

Kustannusperusteisessa hinnoittelussa ovat keskeisessä asemassa palvelun kustannukset. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että hinnoittelussa otetaan huomioon ainoastaan palvelun kustannukset. Myös palvelun kysyntä ja kilpailu vaikuttavat jossakin määrin hinnoitteluun. (Laitinen 2007: 157.) Kirjassa Talousohjaus ja kustannuslaskenta todetaan, että yli puolet suomalaisista yrityksistä on ilmoittanut käyttävänsä kustannusperusteista hinnoittelua. Hinnoittelussa ovat käytössä kaksi perusmenetelmää: katetuotto- ja omakustannusarvoon perustuva hinnoittelu. Hevoostallin palveluiden hinnoitteluun sopii parhaiten juuri kustannusperusteinen hinnoittelu, koska hevosten ylläpidossa kustannukset ovat merkittävässä asemassa ja myös kohtuullisen suuret. Katetuottohinnoittelussa muuttuvien kustannusten päälle lasketaan katelisiä. Se kattaa sekä kiinteät kustannukset että voittotavoitteen. Omakustannusarvoon perustuvassa hinnoittelussa muuttuvien ja kiinteiden kus-

tannusten päälle lasketaan voittolisä. Se kattaa voittotavoitteen. Tätä menetelmää voidaan käyttää, jos yrityksen kiinteät kustannukset ovat suuret ja yrityksellä on käytössä hyvä laskentajärjestelmä. Hevoostallin kiinteät kustannukset ovat noin 61 % kokonaiskustannuksista, eli suuret muuttuviin kustannuksiin nähden. Mutta yrityksellä ei ole käytössä laskentajärjestelmää joka antaisi riittävästi tietoa yksikö-kustannusten rakenteesta. Katetuottohinnoittelu perustuu muuttuvien kustannusten suureen osuuteen. Menetelmä on sitä luotettavampi, mitä suurempi muuttuvien kustannusten osuus on kokonaiskustannuksista. Hevoostallin kohdalla kiinteät kustannukset ovat suuremmat kuin muuttuvat kustannukset. Tämän menetelmän käyttöä puoltaa kuitenkin kiinteiden kustannusten selvä kytkeytyminen tarjottavaan palveluun. Tämä on nykytilanne, mutta tulevaisuudessa tilanne voi olla toinen. Tilanne muuttuu varmasti viimeistään siinä vaiheessa, kun sosiaalipedagoginen hevostoiminta palveluna saadaan laajemman ja monialaisemman ihmisjoukon tietoon ja palvelua täytyy yksilöidä selvemmin eri ihmisjoukoille. Tällä hetkellä sosiaalipedagoginen hevostoiminta on käsitteenä vain yksi palvelu, jota talli tuottaa. (Järvenpää ym. 2010: 187–189.)

Katetuottohinnoittelu

Katetuottohinnoittelussa palvelun hinta perustuu palvelun muuttuvaan yksikkökustannukseen sekä kustannuksen päälle lisättävään tavoitekatetuottoon kiinteitä kustannuksia ja voittoa varten. Peruslähtökohta on se, että palvelun tulee kattaa vähintään muuttuvat kustannukset ja antaa lisäksi katetta kiinteille kustannuksille. Muuttuva yksikkökustannus on palvelun minimihinta, jonka alle palvelua ei myydä. Vajaalla kapasiteetilla toimiva yritys voi lyhytaikaisesti myydä palvelua hinnalla, joka ei kata kaikkia kustannuksia. Tässä hinnoittelumenetelmässä kustannusten kohdistaminen ei aiheuta suuria vaikeuksia toisin kuin omakustannusarvoon perustuvassa hinnoittelussa. Kustannusten kohdistaminen ei ole vaikeaa, koska se perustuu muuttuviin kustannuksiin. Tavoitekatetuoton laskemista varten tarvitaan kuitenkin palvelukohtainen arvio kiinteistä kustannuksista ja voittolisästä. Mahdollisimman suuren voiton antava hinta perustuu palvelun muuttuviin kustannuksiin ja kysynnän hintajoustoon. Kiinteät kustannukset eivät vaikuta mil-

lään tavalla tähän hintaan. Kiinteät kustannukset ovat yhtä suuret palvelun määrästä ja hinnasta riippumatta. Tästä syystä usein ajatellaan, että katetuottomenetelmällä laskettu hinta on yhdenmukaisempi suurimman voiton antavan hinnan kanssa kuin omakustannusarvoon perustuva hinnoittelumenetelmä. (Kinnunen, Laitinen K., Laitinen T., Leppiniemi & Puttonen 2007: 127–128.)

5.3 Kysynnän hintajousto

Palvelun hintaa laskettaessa täytyy arvioida eri tekijöiden vaikutusta kysyntään eli puhutaan kysynnän joustoista. Uusia palveluja hinnoiteltaessa arvioiminen on varsin haastavaa. Olemassa olevien palvelujen osalta kysynnän joustojen, esimerkiksi hinnan muutoksien vaikutus kysyntään, arvioiminen on helpompaa. Hintajousto tarkoittaa hinnan vaikutusta kysynnän määrään. Hintajousto voi olla joustavaa tai joustamatonta. Kyse on joustavasta kysynnästä, kun hinnanmuutokset vaikuttavat merkittävästi palvelun kysyntään. Joustamaton kysyntä on kyseessä päinvastaisessa tilanteessa. Tulojousto tarkoittaa tulojen muutoksen vaikutusta palvelun kysyntään. Kysynnän ristijousto tarkoittaa esimerkiksi kilpailijan hinnan muutoksen vaikutusta oman palvelun kysyntään. Nämä kysynnän hintajoustot on hyvä ottaa huomioon palvelun hintaa asetettaessa. (Järvenpää ym. 2010: 197.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Koskenkorvan Hevoostalli

Koskenkorvan Hevoostalli on viidentoista hevosen yksityistalli. Talli sijaitsee Ilmajoen Koskenkorvalla ja se toimii osana Perhekoti Toiskan maatilaympäristöä. Tallissa panostetaan siisteyteen, asioiden helppouteen, turvallisuuteen sekä hyvään ilmapiiriin, jotka auttavat niin hevosia kuin niiden omistajiakin ja asiakkaita viihtymään tallilla. Talli tarjoaa yhteisöllisiä ja toiminnallisia lastensuojelupalveluja. Palvelujen lähtökohdat ovat sosiaalipedagogiikassa ja narratiivisuudessa. Palvelujen tavoitteena on tukea osallistujan sosiaalista ja psyykkistä kuntoutumista maatilaympäristöä ja tallin yhteisöä hyödyntäen. Toimintaan kuuluvat oleellisesti tallin eläimet, mm. hevoset ja koirat. Lisäksi talli tarjoaa joitakin täysihoitopaikkoja hevosille.

Hevoostalli on mukana Pegasos-hankkeessa, jossa kehitetään lastensuojelupalveluja sosiaalipedagogisen hevostoiminnan menetelmällä. Lisäksi hankkeessa kehitetään fyysisiä toimintaympäristöjä. Ajatuksena on, että esteettinen ympäristö on merkityksellinen mielihyvän luomisessa. Pegasos-hankkeessa myös lisätään toimijoiden ammattitaitoa koulutusten avulla, jotka painottuvat hevosen lajiominaisuuksien parempaan ymmärtämiseen ja hyödyntämiseen. (Pegasoshanke 2010.)

Perhekoti Toiska, jonka yhteydessä Hevoostalli toimii, on toiminut vuodesta 1992 lähtien. Perhekodin isäntäpari on Tuominen Tiina ja Viertoma Keijo. He ovat psykiatrian sairaanhoitajia. Perhekodissa on tilaa kuudelle yli 14-vuotiaalle työlle. Työille siksi, että perhekoti on profiloitunut tarjoamaan lastensuojelupalveluja juuri tytöille. Profiloituminen on tapahtunut usean vuoden kokemuksen kautta. Nuoret sijoitetaan perhekotiin haasteellisessa elämän tilanteessa lastensuojelun keinoin. Perhekodissa eletään rutiinein turvattua arkea. Tavoitteena on vas-
tuun kasvaminen omaan elämään liittyvissä asioissa. (Perhekoti Toiska 2010.)

6.1.1 Hevoostallin asiakkaat

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan asiakkaita ovat perhekodissa asuvat nuoret. He ovat yli 14-vuotiaita tyttöjä. Perhekoti on profiloitunut tarjoamaan palvelujaan tytöille. Perhekodin isäntäpari on vuosien kuluessa huomannut ammattitaitonsa ja osaamisensa olevan palvelujen tarjoamisessa tytöille. Tästä syystä perhekodissa on jo pitkään asunut vain tyttöjä. Muussa toiminnassa on mukana myös poikia ja ikäraja alkaa kouluikäisestä. Täysihoidtopalvelut on suunnattu kaikenikäisille hevosten omistajille, joilla ei ole itsellä mahdollisuutta tarjota hevoselleen karsinapaikkaa ja muita tiloja.

6.1.2 Hevoset

Hevoset eivät ole tallin omistuksessa vaan ainoastaan hoidossa tallissa. Hevoostalli on vuokrannut hevoset käyttöönsä ylläpitoa vastaan. Tällä tavalla hevosten kustannusrasitteena ovat pelkästään ylläpidon kustannukset. Hevoostallin ja hevosen omistajan välille tehdään aina sopimus, jossa mainitaan vuokrausehdot mm. hevosen käytöstä sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa. Vastuu hevosesta jakautuu yrittäjän ja hevosen omistajan kesken. Pääasiassa vastuu on kuitenkin aina omistajalla, sillä hän vaikuttaa hevosen hoitoon antamalla erilaisia ohjeita, siihen miten toimia hevosen kanssa. Tällainen hevosten pito eroaa muista hevosetalouden tuotantohaaroista, kuten ratsastuskoulutoiminnasta siinä, että yrittäjällä ei ole rasitteena hevosista aiheutuvia pääomakustannuksia. Ylläpidossa olevien hevosten suurimpia yksittäisiä kustannuseriä ovat työpalkat sosiaalikuluneen sekä mahdolliset rakennusten pääomakulut. (ProAgria 2007: 143–144.) Yhden hevosen päivittäinen hoitaminen vie noin 34 minuuttia. Hoitamiseen liittyy ruokinnat, ulosvienti ja sisälle tuonti, loimitus, jalkojen pesu, ruokien laitto ja karsinan siivous. Tällä hetkellä tallissa on seitsemän hevosta. Näistä kuusi hevosta on sosiaalipedagogista hevostoimintaa ja tunnetaitokasvatusta varten. Vain yksi hevonen on täysihoidossa eli karsina on vuokrattu ulkopuoliselle.

6.1.3 Hevosten hoito

Hevoset ruokitaan aamulla kello seitsemän. Aamuruuat ja korsirehut jaetaan karsinoihin. Tarhojen kunto tarkistetaan ja niissä olevat vesiastiat täytetään. Hevoset loimitetaan tarpeen vaatiessa. Lopuksi hevoset viedään yksitellen tarhoihin. Päiväruokinta tapahtuu kello 11 ja 15. Tällöin tarkastetaan lisäksi vedet. Illalla hevoset otetaan sisälle omistajan toiveiden mukaisesti, kuitenkin niin ettei ketään hevosta jätetä yksin pihalle. Iltaruokinta tapahtuu kello 20.00-21.00 välisenä aikana. Kura-keleillä hevosten jalat pestään. Ruokien jaossa tarhoihin ovat apuna mönkijä ja peräkärri, joilla on helppo ja nopea kuljettaa rehut ja vedet.

6.1.4 Hevoostallin tilat

Hevoostallin kokonaispinta-ala on 14,75 ha. Tallirakennus on rakennettu 1978. Alun perin rakennus toimi mullinavettana. Ensimmäisen perhekodin nuoren myötä tuli mukana ensimmäinen hevonen. Tuosta päivästä lähtien alettiin tallia kehittää hevosille sopivaksi asuintilaksi. Rakennus remontoitiin vuonna 2008. Tällöin remontoitiin tallirakennuksen lisäksi myös heinälato, lantala, varustehuone ja kuivikevarasto. Myös kenttä rakennettiin tallin viereen. Vuonna 2009 rakennutettiin pihapiiriin pyörömaneesi.

Tallirakennuksen pohjapinta-ala on 625 m². Tallissa on yhteensä 15 karsinapaikkaa; yksitoista 10 m² karsinaa, kolme 9 m² karsinaa ja yksi ponikarsina. Tarvittaessa on myös mahdollista saada käyttöön varsomiskarsina, joka saadaan poistamalla liikuteltava väliseinä ponikarsinan ja yhden ison karsinan välistä. Karsinoissa on kumimatot, jotka ovat mukavat ja pehmeät hevosille. Lähes jokaisen karsinan kohdalla on osa ikkunaa, jotta hevoset voivat halutessaan katsella ulos. Ikkunat on suojattu kalterein. Karsinoissa on liukuovet ja ovissa erillinen luukku. Luukun ollessa auki hevosilla on mahdollisuus katsella käytävälle ja kiinni ollessa se antaa hevosille oman rauhan. Jokaisessa karsinassa on juoma-automaatit, joihin tuleva vesi on 17 asteista. Lisäksi jokaiselle automaatille on sulku, jolla veden tulo saadaan estettyä. Karsinoissa on suolakivet telineineen sekä ruokintakaukalot, jotka saadaan auki käytävän puolelta. Tallissa on haluttu kiinnittää erityistä huo-

miota turvallisuuteen myös ruokinnan osalta. Karsinoissa on kiinnitysrengas, johon on mahdollista sitoa hevonen kiinni hoidon ajaksi, koska hevosten hoito tapahtuu pääsääntöisesti karsinoissa. Kengitys, hieronta ja muut toimenpiteet tehdään käytävällä, jonne on mahdollista kiinnittää hevonen turvallisesti kahdella kestäväällä ketjulla. Ketjujen pituutta pystyy tarpeen tullen säätämään. Tallin etuosassa on pakkopilttu, joka on lähinnä eläinlääkärin käyntejä varten. Pakkopilttuissa on useita erilaisia kiinnitysmahdollisuuksia, joka mahdollistaa niin pienten ponien kuin suurten hevostenkin kiinnityksen. Jokaisen hevosen karsinan seinään on kiinnitetty pieni ilmoitustaulu, johon omistaja voi kirjoittaa ohjeita oman hevosensa hoidosta, esimerkiksi ruokinnasta ja loimituksesta.

Tallin käytävä on myös kokonaisuudessaan peitetty kumimatolla, joka vaimentaa ääniä. Matto on mukava niin ihmisten kuin hevostenkin jaloille. Se on helppo pitää puhtaana, eikä se ole liukas. Matto löytyy myös tallin etuosassa olevalta pesupaikalta. Pesupaikalle tulee lämmin vesi, joten hevosten puhtaanapito sujuu ongelmitta. Pesun jälkeen hevosen voi siirtää pakkopilttuuseen solariumin alle. Solariumissa voi kuivata hevosen. Sen lämpö edistää hevosten hyvinvointia. Solariumin voi säätää oikealle korkeudelle hevosesta riippuen. Solarium toimii poleteilla, jotka ovat kaikkien käytössä. Tallin ulkopuolelle tulee myös lämmin vesi. Tallilla on jäähdytysletkut ja jäähdytyspatjat hevosten jalkojen kylmäykseen.

Tallin katossa on ilmastointipussi, joka puhaltaa raikasta ilmaa koko talliin vedottomasti. Tallin etupäässä on imuri, joka vastaavasti imee ilmaa pois. Karsinoiden alareunassa on ilmaraot ilman kiertämisen tehostamiseksi. Tallissa on palovarointinjärjestelmä, joka kahden asteen nopeasta lämmönnoususta aiheuttaa hälytyksen. Ilmoitus tulee tallityöntekijöiden puhelimiin. Ilmaisimia on sijoitettu kuivatushuoneeseen, varustehuoneeseen, etutalliin sekä useampia itse tallitilaan.

Varustehuone sijaitsee etutallissa. Huone on lämmitetty. Huoneesta löytyy jokaiselle hevoselle oma lukittava varustekaappi sekä oma hoitokärry, joka mahtuu kaappiin. Kaapeissa on useita hyllyjä esimerkiksi loimia ja muita varusteita varten. Kärryissä on kaksi laatikkoa sekä teline satulalle ja suitsille. Hoitokärryllä on helppo ja nopea kuljettaa oman hevosen varusteet talliin. Lisää tilaa varusteille ja esimerkiksi ajokärryille löytyy etutallista ja verstaalta. Varustehuone on tavaro-

den säilyttämisen lisäksi sosiaalinen tila tallilla asioiville. Huoneessa on kahvinkeitin, mikro ja jääkaappi. Loimien kuivatushuoneeseen on kulku varustehuoneesta. Kuivatushuoneessa on telineitä ja tankoja noin 25 loimelle sekä muille varusteille. Ilman poistoa varten huoneessa on lämmitys ja imuri. Tallilaisten vapaassa käytössä on pesukone, jossa likaiset varusteet voi pestä.

Tarhoja on viisitoista kappaletta. Eli jokaiselle hevoselle oma, jos näin halutaan. Osa tarhoista on isompia ja niihin hevosia voi tarhata pareittain. Tarhoilla on valaistus, joten pimeään aikaan hevoset on helppo hakea sisälle myöhään. Valaistus helpottaa myös hevosten seuraamista pimeään aikaan. Tallin vieressä on myös muutama hiekkatarha, joihin hevosia voi tarhata pahimpaan kura aikaan. Kesäaikaan on laidunmahdollisuus ympäri vuorokauden luomuviljellyillä pelloilla.

Tallin vieressä on 30 m x 65 m kokoinen ratsastuskenttä. Perusteelliset pohjatyöt saanut hiekkapohjainen kenttä on valaistu. Kenttä pidetään kunnossa esimerkiksi lannaamalla säännöllisesti. Kesällä on myös mahdollista kentän kastelu sen kuivaessa ja näin ollen pölistessä paljon. Tallilla on estekalusto vapaasti käytettävissä sekä lyhyen kouluradan kirjaimet. Tallin pihapiiristä löytyy myös pyörömaneesi. Maneesi on 600 m² ja halkaisijaltaan 27,60 m. Maneesi on tallilaisten vapaassa käytössä. Maastoja tallin läheisyydessä on kohtalaisesti. Tallin pelloille on suunnitteilla noin kilometrin mittainen harjoitusrata, johon sijoitettaisiin myös muutamia maastoesteitä. Kahden hevosen kuljetuskoppi, Böckmann comfort B. on tallilaisten käytössä. Kopin saa käyttöön varaamalla varauskirjasta vuoron itselleen.

6.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Tässä tutkimuksessa käytetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, case-tutkimusta. Kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä ovat mm. case-tutkimus, toimintatutkimus, projektit ja kehittämishankkeet sekä laadullinen haastattelu. Case-tutkimus eli tapaustutkimus on empiiristä tutkimusta. Siinä analysoidaan aidossa elämäntilanteessa olevaa kohdetta, kun tilannetekijöiden ja kohteen väliset rajat eivät ole selkeät. Case-tutkimusta käytetään yksilön tai tilanteen tutkimiseen. Tutkimustyyppejä ovat yhden tapauksen case-tutkimus ja monen tapauksen case-tut-

kimukset. Tämä tutkimusmenetelmä soveltuu hyvin oman työn tutkimiseen, yksilöiden välisten suhteiden tutkimiseen ja yhden henkilön tai ryhmän tutkimiseen. Tutkimusmenetelmän aineistoa ovat dokumentit (raportit ja hallinnolliset asiakirjat), haastattelut, rekisterit, suora havainnointi ja osallistuva havainnointi. Toimintatutkimus on tapa lähestyä tutkimuskohdetta. Se on sosiaalinen prosessi. Tutkimusmenetelmä on tilannesidonnaista ongelman arviointia ja ratkaisua. Menetelmää käytetään käytännön tilanteissa. Se sopii avoimien ongelmien ratkaisuun. Projektin on kertaluontoinen tehtäväkokonaisuus, jonka avulla pyritään selkeästi rajattuihin tavoitteisiin. Kehityshankkeella pyritään kehittämään ja parantamaan jonkin olemassa olevan toiminnan tasoa. Laadullista haastattelua käytetään tutkimusmenetelmänä monessa laadullisesti lähestyttävässä aiheessa. Esimerkiksi case-tutkimuksessa käytetään usein tätä menetelmää. Laadullisia haastattelumetodeja ovat: epävirallinen keskustelu, avoin haastattelu, teemahaastattelu, syvähaastattelu, ryhmähaastattelu ja delphi-menetelmä. Tutkimuksessani olen käyttänyt teemahaastattelua. Tälle metodille on tyypillistä, että tutkijalla on mielessään teemat esimerkiksi kysymyksinä. Haastateltavia on usein muutamia. Osittain tutkimuksessa on myös käytetty epävirallista keskustelua. Epävirallista keskustelua on lähinnä käyty hevosyrittäjän kanssa laskelman rakennetta muokattaessa. (Likitalo & Rissanen 1998: 57–65.)

6.3 Haastattelu

Olen haastatellut hevosyrittäjää kahdesti. Lisäksi olen esittänyt muutaman kysymyksen myös Hevoostallin työntekijälle, joka vastaa sosiaalipedagogisesta hevosuiminnasta. Kysymykset liittyivät hänen vastualueeseen. Haastattelut tapahtuivat Koskenkorvan Hevoostallilla. Rakensin haastattelurungon oman kokemukseni pohjalta, koska olen toiminut hevosten kanssa melkein kaksikymmentä vuotta. Ensimmäisessä haastattelussa esitin pohtimani kysymykset yrittäjälle. Haastattelun jälkeen ryhdyin rakentamaan runkoa katetuottolaskelmalle. Huomasin runkoa tehdessäni, että muutamaa kysymystä täytyi tarkentaa, jotta saisin laskelman valmiiksi. Joten haastattelin yrittäjää vielä toisen kerran. Lisäksi kävimme epävirallista keskustelua laskelman rakenteesta, koska pyrin tekemään laskelman

mahdollisimman helppokäyttöiseksi yrittäjälle. Sovimmekin, että toimitan laskelman excel muodossa hänelle, kun saan opinnäytetyöni valmiiksi.

6.4 Tutkimuksen aineiston keruu ja luotettavuus

Tutkimusaineiston keruu tapahtui pääasiassa haastattelemalla hevosyrittäjää ja työntekijää. Lisäksi olen kerännyt aineistoa suoralla havainnoinnilla, osallistumalla Hevoostallin toimintaan monen vuoden ajan. Osallistumalla Hevoostallin arkirutiineihin ja huolehtimalla muidenkin hevosista, kuin vain omasta, olen kerännyt aineistoa myös osallistuvalla havainnoinnilla. Tutkimuksen reliabiliteettia eli luotettavuutta ja validiteettia eli pätevyyttä on aina arvioitava. Ne liittyvät tutkimuksessa toisiinsa. Reliabiliteetin ja validiteetin merkitys ja sisältö ovat erilaisia laadullisessa ja määrällisessä tutkimuksessa. Tämän kvalitatiivisen tutkimuksen aineisto on luotettavasti kerätty ja tiedot ovat päteviä, koska aineiston on tuottanut hevosyrittäjä. Luotettavuuden osoittaa myös lukijan mahdollisuus seurata tutkijan päättelyä ja kritisoida sitä. Pätevyydellä tarkoitan myös sitä, että tutkimusmenetelmä mittaa sitä, mitä sen on tarkoitus mitata eli Hevoostallin tuottojen ja kustannusten suhdetta toisiinsa. (Likitalo & Rissanen 1998: 71–72.)

7 HEVOOSTALLIN KANNATTAVUUS JA KUSTANNUSLASKENTA

7.1 Koskenkorvan Hevoostallin tuotot

Hevoostallin tuotot koostuvat ainoastaan sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta saatavista tuotoista. Talli tarjoaa kuntouttavia sosiaalipedagogisia palveluita erilaisiin lastensuojelun tarpeisiin yhteistyössä Perhekoti Toiskan kanssa. Perhekotissa asuu tällä hetkellä kuusi nuorta, yli 14-vuotiasta tyttöä. He ovat mukana sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa. Toisin sanoen tallin nykyiset tuotot koostuvat näiden kuuden nuoren osallistumisesta toimintaan. Tuotot ovat 109.500,00 euroa vuodessa. Palvelun kohderyhmänä on siis lastensuojelun sijaishuolto. Muita mahdollisia kohderyhmiä ovat avohuolto, psykiatrinen hoitotyö, perhetyö ja jälkihuolto. Muihin kohderyhmiin on tarkoitus panostaa tulevaisuudessa. Suunnitteilla on palvelun markkinointi lastensuojelun avohuollon puolelle. Ensin kuitenkin on tarkoitus kehittää ja kasvattaa toimintaa ja saada asiakkaat vakuuttuneiksi toiminnan tuloksellisuudesta. Mikäli sosiaalipedagogisen hevostoiminnan vakuuttavuus onnistutaan lyömään läpi, yrityksellä on mahdollisuus lisätä palveluja ja samalla myös tuottoja.

Laskelmassa peruslähtökohta on, että tuotot ovat yllä mainittu 109.500,00 euroa vuodessa. Olen kuitenkin tehnyt lisäksi kaksi vaihtoehtoista laskelmaa, joissa vuotuiset tuotot muuttuvat. Toisessa laskelmassa tuottoihin on lisätty 130.000,00 euroa. Tämä lisäys on laskettu avohuollosta saatavien tuottojen mukaan. On ajateltu, että samalla työntekijä määrällä on mahdollista tarjota 15 kertakäyntiä/viikko kuuden nuoren ohella. Toisessa vaihtoehtoislaskelmassa tuon tuottojen osalta esille tilanteen, jossa perhekotiin tulee seitsemäs nuori. Lasken paljonko yksi nuori lisää toiminnan tuottoja vuodessa.

Hevoostallin sosiaalipedagogiselle hevostoiminnalle on kehitetty neljä erityyppistä palvelua, jotka esittelen seuraavaksi. Palvelutyypeistä tunne-pegasos on tällä hetkellä käytössä.

Perus–Pegasos

Perus–Pegasos on sosiaalisen kuntoutuksen ja tunnetaitokasvatuksen aloitusprosessi. Prosessi sisältää kouluikäiselle lapselle tai nuorelle 12 toiminnallista tapaamista sekä lisäksi tutustumiskäynnin ennen palvelun aloittamista. Ajallisesti Perus–Pegasos kestää sopimuksen mukaan puolestatoista kolmeen kuukauteen. Tapaamiset ovat yksilökäyntejä ja ne järjestetään virka-aikana. Tapaamisen kesto on noin yksi tunti. Perus–Pegasos käynnistyy yhteisellä aloituspalaverilla, jossa sovitaan alustavat tavoitteet sekä määritellään muut sopimusasiat. Prosessin aikana arvioidaan palvelun mahdollisuuksia suhteessa osallistuvan lapsen tai nuoren tarpeisiin ja tavoitteisiin, tunnetaitoihin sekä sosiaalisiin ja vuorovaikutustaitoihin sekä itsetuntemukseen. Yleisenä tavoitteena Perus–Pegasoksessa on tutustua sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan siten, että kiinnittyminen talliyhteisöön mahdollistuisi. Prosessiin osallistuvan lapsen tai nuoren vanhempiin ollaan yhteydessä kolme kertaa. Jokainen tapaaminen dokumentoidaan ja prosessin päättyessä laaditaan loppuraportti sekä järjestetään yhteinen päätöspalaveri.

Tunne–Pegasos

Tunne–Pegasos on sosiaalisesti kuntouttava tunnetaitokasvatuksen prosessi. Prosessi sisältää kouluikäiselle lapselle tai nuorelle 12 toiminnallista tapaamista sekä lisäksi tutustumiskäynnin ennen palvelun aloittamista. Ajallisesti Tunne–Pegasos kestää sopimuksen mukaan puolestatoista kolmeen kuukauteen. Tapaamiset ovat sekä yksilökäyntejä että ryhmätapaamisia ja niitä voidaan järjestää myös virkaajan ulkopuolella, arki-iltaisina ja iltapäivisin. Tapaamisen kesto on noin puolitoista tuntia. Tunne–Pegasos käynnistyy yhteisellä aloituspalaverilla, jossa sovitaan alustavat tavoitteet sekä määritellään muut sopimusasiat. Prosessin aikana arvioidaan osallistujan edistystä suhteessa Perus–Pegasoksen aikana määriteltymiin tavoitteisiin. Yleisenä tavoitteena Tunne–Pegasoksessa on tunnetaitojen lisääntyminen, sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä itsetuntemuksen paraneminen. Tavoitteena on myös, että osallistuva lapsi tai nuori kiinnittyy talliyhteisöön. Prosessiin osallistuvan lapsen tai nuoren vanhempiin ollaan yhteydessä kolme kertaa.

Jokainen tapaaminen dokumentoidaan ja prosessin päättyessä laaditaan loppuraportti sekä järjestetään yhteinen päätöspalaveri.

Tuki–Pegasos

Tuki–Pegasos on sosiaalisen kuntoutuksen ja tunnetaitokasvatuksen tukiprosessi, jota voidaan harkita, kun Tunne–Pegasoksessa määritellyt toipumistavoitteet on saavutettu. Prosessi sisältää kouluikäiselle lapselle tai nuorelle 12 toiminnallista tapaamista pienryhmässä. Ajallisesti Tuki–Pegasos kestää sopimuksen mukaan kolme kuukautta, eli tapaamisia on noin kerran viikossa. Tapaamiset sijoittuvat kouluajan ulkopuolelle. Tapaamisen kesto on noin puolitoista tuntia. Tuki–Pegasoksen tavoitteena on ylläpitää Tunne–Pegasoksen aikana opittuja taitoja. Tuki–Pegasos ei sisällä yksilöityjä tavoitteita eikä raportointia. Osallistuvan lapsen tai nuoren asioissa ollaan yhteydessä vanhempiin tai viranomaisiin huolta aiheuttavissa tilanteissa. Tapaamisia seurataan määrällisesti. Prosessin päättyessä järjestetään yhteinen päätöspalaveri.

Perhe–Pegasos

Perhe–Pegasos on vanhemmalle ja kouluikäiselle lapselle tai nuorelle suunniteltu sosiaalisesti kuntouttava tunnetaitokasvatuksen prosessi. Prosessi sisältää sekä vanhemmalle että lapselle tai nuorelle 6 toiminnallista tapaamista sekä lisäksi tutustumiskäynnin ennen palvelun aloittamista. Tapaamisista kolme on yksilötapaamista ja kolme vanhemman ja lapsen tai nuoren yhteistä tapaamista. Ajallisesti Perhe–Pegasos kestää sopimuksen mukaan noin kaksi kuukautta. Tapaamisen kesto on noin puolitoista tuntia. Perhe–Pegasos käynnistyy yhteisellä aloituspalaverilla, jossa sovitaan alustavat tavoitteet sekä määritellään muut sopimusasiat. Prosessin aikana arvioidaan osallistuvan perheen edistystä suhteessa yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin. Yleisenä tavoitteena Perhe–Pegasoksessa on tunnetaitojen lisääntyminen, sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä itsetuntemuksen parantaminen. Lisäksi tavoitteena on löytää perheen omia voimavaroja ja uusia toimintamalleja. Jokainen tapaaminen dokumentoidaan ja prosessin päättyessä laaditaan

loppuraportti sekä järjestetään yhteinen päätöspalaveri.

Palvelujen kuvauksien kerronnasta on huolehtinut Hevoostallin työntekijä, joka toimii sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa kokopäiväisesti. Palvelujen nimet ovat lähtöisin Pegasos-hankkeesta, jossa sekä Perhekoti Toiska että Koskenkorvan Hevoostalli ovat mukana. Hankkeessa kehitetään lastensuojelupalveluja sosiaalipedagogisen hevostoiminnan menetelmällä.

7.2 Koskenkorvan Hevoostallin kustannukset

Kustannukset on määritelty yrittäjän haastattelun pohjalta. Laskelman rakenne on toteutettu yhdessä yrittäjän kanssa ja kustannukset on jaettu muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin toimeksiannon mukaan. Muuttuville kustannuksille on ominaista, että ne muuttuvat hevosten määrän muuttuessa, kiinteät kustannukset pysyvät samana määrästä riippumatta. Yrittäjän kanssa on tehty yhteistyötä, koska laskelmaa tulisi voida käyttää jatkossa useissa eri tilanteissa, esimerkiksi kustannusten muuttuessa ja pohdittaessa uuden hevosen ottamista sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan. Laskelma on siis muodostettu vastaamaan Hevoostallin tarpeita. Kustannukset on alla eritelty laskelman kaavan mukaan. Hinnat ovat verottomia. Muuttuvat kustannukset on laskettu €/hevonen/vuosi. Kiinteät kustannukset tuodaan tekstissä esille yrittäjän haastattelun perusteella. Ne on määritelty myös vuositasolla. Laskelmissa nämä kustannukset on laskettu kuudesta hevosesta.

7.2.1 Muuttuvat kustannukset

Rehukustannukset

Tallin rehukustannukset muodostuvat säilöheinästä, kuivaheinästä, kaurasta, pellavasta, kivennäisestä, vitamiineista, biotiinista, greenlinesta ja laidunnurmesta. Pellavalla tarkoitetaan pellasiemenrouhetta, joka on perinteinen vatsan ja suolen toimintaa edistävä tuote. Biotiini on rehu, joka vaikuttaa hevosen karvapeitteen, ihon ja kavioiden hyvinvointiin. Greenline on rehu, jolla voidaan täydentää korsirehu-annosta tai heikompilaatuista heinää. Korsirehuina tallilla käytetään sekä

kuiva- että säilöheinää. Yrittäjän haastattelun mukaan säilöheinän kulutus on kuitenkin suurempi, joten laskelmassa ovat mukana vain säilöheinän kustannukset.

Säilöheinän ostohinta on 30,00€/paali. Yksi paali painaa noin 300kg. Säilöheinän kilohinta on 0,10€ Yhden hevosen heinän kulutus päivää kohden on 12kg. Yhden hevosen säilöheinän kustannus on: $0,10\text{€/kg} \times 12\text{kg/vrk} \times 365\text{vrk} = 438,00\text{€/vuosi}$. Kauran ostohinta on 0,15€/kg. Yksi hevonen kuluttaa kauraa 0,50kg/vrk. Kustannus on: $0,15\text{€/kg} \times 0,50\text{€/vrk} \times 365\text{vrk} = 27,38\text{€/vuosi}$. Pellavan kustannus on 42,96€/vuosi. Kivennäisen sekä biotiinin kustannus on 96,91€/vuosi. Vitamiinit annetaan tallilla pääsääntöisesti kerran viikossa, joten niiden kustannus on määritelty €/viikko. Se on yhtä hevosta kohden 35,40c/vko eli 35,40c/vko: 7 = 5,05c/vrk. Vuosikustannus on: $5,05\text{c/vrk} \times 365\text{vrk}/100 = 18,43\text{€/vuosi}$. Greenlinen kustannus on 83,99€/vuosi. Laidunnurmen ostohinnan yrittäjä on arvioinut sen hoitamiseen käytetyn työn ja siementen hinnan mukaan. Laidunnurmen hoitamiseen kuuluu kyntäminen, äestäminen, kylvö ja niitto. Laidunta tallilla on 7ha. Laiduntamiskausi on noin kolme kuukautta. Laidunnurmen ostohinnaksi muodostuu 200,00€/ha eli yhteensä 1400,00€/vuosi kuudelta hevoselta. Yhden hevosen kustannukseksi saadaan 233,33€/vuosi. Suolakiviä kuluu noin neljä kappaletta vuodessa hevosta kohden. Kustannus on vuodessa 21,24€ kun yksi kivi maksaa noin 5,31€ Rehujen ostohinnoissa ei ole huomioitu rahtikustannuksia, koska hankinnat noudetaan tallille itse. Nämä kustannukset on huomioitu yleiskuluissa.

Kuivikekustannukset

Kuivikkeena tallilla käytetään turvetta. Turpeen ostohinta on 600,00€/54 kuutiota. Ostohinnassa on huomioitu rahtikustannukset. Yhden turvekuution kustannus on 11,11€ Turvetta kuluu noin yksi kuutio kuukaudessa hevosta kohden. Vuositasolla kustannus on $11,11\text{€/kk} \times 9\text{kk} = 100,00\text{€}$ Turvetta käytetään yhdeksän kuukauden ajan. Laidunkausi on 3 kuukautta ja silloin hevoset ovat pihalla ympäri vuorokauden, jolloin turvetta ei luonnollisestikaan kulu.

Ulkopuoliset palvelut

Ulkopuoliset palvelut sisältävät kengitys-, hieronta-, eläinlääkäri- ja lääkekulut. Hevonen kengitetään noin seitsemän kertaa vuodessa. Tämä tietenkin on aina hevoskohtaista, sillä joidenkin hevosten kavioita täytyy hoitaa useammin kuin toisten. Kengityksien väli on yleisesti noin 6-8 viikkoa. Kengityskustannus on noin 100,00€/kerta. Vuodessa yhden hevosen kengityksiin kuluu 700,00€. Eläinlääkäri- ja lääkekulut tarkoittavat hevosen rokotuksia ja hampaiden raspauksia. Nämä tehdään tavallisesti kaksi kertaa vuodessa. Palvelun ostohinta on noin 56€/hevonen/kerta. Lisäksi näihin kuluihin kuuluu hevosen madotus eli matolääkkeet, jotka annetaan keskimäärin neljä kertaa vuodessa. Yhden matolääkkeen ostohinta on noin 15,00€. Kuluihin on laskettu pakollisten kulujen lisäksi myös ylimääräisiä kuluja 150,00 €, jotka kattavat äkillisten sairauksien hoidon ja mahdolliset vuoden aikana tarvittavat lääkkeet kuten esimerkiksi haavan puhdistusaineet. Eläinlääkäri- ja lääkekustannukset ovat yrittäjän arvion mukaan 322,00€/vuosi. Hierontapalvelut auttavat edistämään hevosen hyvinvointia. Näiden kustannus on 100,00€/hevonen/vuosi.

Vesikustannukset

Veden kulutus aiheuttaa tallille jonkin verran kustannuksia. Talli ottaa veden normaalisti kunnan vesijohdosta. Talli ei ole kytketty kunnan jätevesiviemäriin, joten jätevesimaksusta ei muodostu kustannusrasitetta. Tallin jätevesi johdetaan umpikaivoon. Sieltä vesi pumpataan noin kerran kuukaudessa umpipohjaiseen lantalaan turvekuivitetun lannan päälle ja näin lisätään lannan kompostoitumista. Kompostoitunut lanta ajetaan pelloille lannoitteeksi kevätkuokkauksen aikana. Vesikustannukset ovat noin 16,67 €/vuosi hevosta kohden.

Aitaukset

Aitaukset koostuvat ainoastaan aitaukseen liittyvistä tarvikekustannuksista. Työaika on huomioitu työntekijöiden palkkakustannuksissa. Tarvikekustan-

nuksia ovat esimerkiksi aitatolpat, sähkölanka, nämiskät, lankojen liittymä palat, porttien kahvat ja paimenet. Yksi paimen kestää noin seitsemän vuotta. Muita tarvikkeita täytyy uusia vuosittain. Aitaukustannukset ovat yrittäjän arvion mukaan 25,00€/hevonen/vuosi.

Lannan jatkosijoitus

Lanta varastoidaan lantalaan ja siirretään sieltä omilla koneilla omaan peltoon. Kustannuksiksi muodostuvat vain koneiden vuokrakustannukset. Ne ovat 60,00€ vuodessa yhtä hevosta kohden.

Tarvikekustannukset

Tarvikekustannuksia ovat esimerkiksi hevosten tarvikkeet kuten riimut, satulat, harjat, loimet jne. Kustannuksen yrittäjä on arvioinut olevan 350,00€/vuosi/hevonen.

Koneiden vuokrakustannukset

Talli vuokraa koneet käyttöön maataloudelta. Käytössä ovat John Deere-traktori, Avant-pienkuormaaja ja Polaris-traktorimönkijä. Koneiden käyttötunnit hevostaloudessa ovat: traktori 2h/vko, Avant 2h/vko ja mönkijä 7h/vko. Koneiden vuokrakustannukset yhtä hevosta kohden vuodessa ovat: traktori 340,00€, Avant 260,00€ ja mönkijä 912,50,00€. Nämä tekevät yhteensä 1512,50€/vuosi.

Liikepääoman korko

Hevosiin on sijoitettu pääomaa. Pääomalla voisi olla myös vaihtoehtoinen sijoituskohde, josta saataisiin korkotuottoja. Tämän vuoksi se on huomioitava laskelmassa menetettynä korkotuottona. Liikepääoman korko on tuotantotoimintaan yhdelle tuotantokaudelle keskimäärin sijoitetulle pääomalle laskettu korko (Pro-Agria 2007: 146). Liikepääoman määrän laskemiseksi laskelmassa käytetään apu-

na prosenttilukua, joka kuvaa liikepääoman keskimääräistä osuutta tuotantohaaran muuttuvien kustannusten ja ihmistyökustannusten summasta. Hevostaloudessa liikepääoman prosenttiosuus on 40–60 % tuotantohaarasta riippuen. Tässä laskelmassa prosenttiosuus on 40 %. Korkovaatimus on yrittäjän arvion mukaan 5 %. Vuotuinen liikepääoman korkokustannus on: $25.471,92 + 78.754,37 = 104.226,29$ x 40 % = 41.690,52 x 5 % = 2.084,53 euroa.

7.2.2 Kiinteät kustannukset

Sähkökustannukset

Tallin sähkökustannukset ovat 609,76€/vuosi. Kustannus muodostuu sähkön myynnin ja siirron perusmaksusta, energian hinnasta/kWh, energian siirron hinnasta/kWh ja sähköverosta.

Lämmityskustannukset

Lämmityskustannuksia ovat pellettien ostokustannukset. Lämmitys hoidetaan keskuslämmityskattilalla eli stokerilla. Kustannukset ovat 1000,00€/vuosi.

Yleiskustannukset

Yleiskustannukset muodostuvat pääasiassa yrityksen hallinnon aiheuttamista kuluista ja vakuutuksista. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi kirjanpitokulut, vakuutukset (sisältävät myös rakennusten vakuutukset), myel-kulut, rehu-analyysikulut, posti- ja puhelinkulut, autokulut (yhteydenpito, neuvottelut, hankintojen nouto), toimistotarvike- ja atk-kulut, ammattikirjallisuus, lehdet, koulutuskulut ja mahdolliset tarjoilut. Kustannukset ovat noin 10.225,00 euroa vuodessa.

Markkinointikustannukset

Markkinointikustannuksiin kuluu noin 1.000,00 euroa vuodessa. Näihin sisältyvät mm. nettisivujen ylläpidosta aiheutuvat kulut ja mainostarvikekulut, kuten esitteet ja logoilla varustetut takit.

Palkat ja henkilösivukulut

Hevoostallissa on töissä kaksi vakituista työntekijää. Heidän palkkansa ovat yhteensä 4.261,60 euroa kuukaudessa eli yhteensä 51.139,20€/vuosi. Palkkojen päälle on laskettu sivukulujen osuus 54 %. Prosenttiosuus kattaa henkilösivukulujen lisäksi myös lomarahat. Palkkakuluiksi muodostuu näin 78.754,37€/vuosi.

Rahoituskulut

Rahoituskustannukset muodostuvat pankkilainan korko- ja rahoituskuluista. Yrittäjän arvion mukaan lainan vuotuinen korkoprosentti on noin 2,26 %.

TAULUKKO 1. Case-yrityksen rakennuspoistot

	Hankintahinta	Käyttöikä v.	Tasapoisto €
Rakennusomaisuus			
Talli		20	
Heinälato		20	
Etutalli		20	
Varustehuone		20	
Kenttä		20	
Lantala		20	
Turvevarasto		20	
Hankintahinta yhteensä	165 000,00		8 250,00
Maneesi	122 000,00	20	
Hankintahinta yhteensä	122 000,00		6 100,00
Konehalli	140 000,00	20	
Hankintahinta yhteensä	140 000,00		7 000,00
Hankintahinnat yhteensä €	427 000,00		
Tasapoisto yhteensä €			21 350,00
Rakennusten korko €	10 675,00		
Rakennusten puhtaanapito €	4 270,00		

Poistot muodostuvat rakennusten arvon alentumisesta. Poistojen tarkoitus on jakaa rakennusten hankintakustannus niiden käyttövuosille. Taulukkoon 1. on määritelty jokaisen rakennuksen hankintahinta. Poistomenetelmänä käytetään tasapoistoa, sen yksinkertaisuuden vuoksi. Yrittäjä on arvioinut rakennusten käyttöikäksi 20 vuotta. Vuotuiseksi poistoksi saadaan $427.000,00/20 = 21.350,00$ euroa.

Rakennusten korot

Rakennuksiin sijoitetulle pääomalle on laskettu korkokustannus yrittäjän valitsemaa laskentakorkokantaa käyttäen, joka on 2,5 %. Vuotuiseksi korkokustannukseksi saadaan $427.000,00 \times 2,5 \% = 10.675,00$ euroa.

Rakennusten kunnossapito

Rakennusten kunnossapito on laskettu keskimääräisen koron kaavaa käyttäen. Kunnossapidon tarpeeksi yrittäjä on arvioinut 2 %. Vuotuiset kunnossapitokustannukset ovat: $427.000,00 / 2 \times 2 \% = 4.270,00$ euroa. (ProAgria 2007: 146.)

7.3 Hevoostallin katetuottolaskelmat

Olen laatinut kaksi vaihtoehtoista katetuottolaskelmaa. Laskelmat ovat taulukoissa 2 ja 3. Kaikki hintatiedot keräsin haastattelemalla yrittäjää. Laskelmat täytyi muodostaa yrittäjän hinta-arvioiden perusteella, koska Hevoostallin toiminta on osa maatalouden toimintaa eikä siitä ollut olemassa erillistä tuloslaskelmaa ja tasetta. Lisäksi yrittäjä halusi käsiteltävän hevostoimintaa erillään maataloudesta. Molemmat laskelmat ovat tehty vuoden ajanjaksolle. Ensimmäisessä laskelmassa, joka on taulukossa 2, esitetään tilanne jossa tuottoja saadaan 6 nuoresta ja kustannukset ovat yhteensä kuudesta hevosesta. Laskelmassa on lisäksi esitetty yhden hevosen vuotuiset muuttuvat kustannukset. Tämä on tehty siitä syystä, että yrittäjän on helppo käyttää laskelmaa erilaisissa päätöksentekotilanteissa, esimerkiksi pohtiessaan uuden hevosen ottamista sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan. Ensimmäinen laskelma on varsinainen laskelmapohja, jota pystytään hyödyntämään jatkossakin. Toisessa laskelmassa, joka on taulukossa 3, on esitetty kustannusten osalta samankaltainen tilanne eli kuuden hevosen vuotuiset kustannukset, mutta tuotot vaihtuvat. Ensimmäinen sarake käsittelee tilannetta, jossa kuudesta nuoresta saatavien tuottojen lisäksi sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta saataisiin tuot-

toja myös avohuollosta. Toisessa sarakkeessa olen laskenut, paljonko yksi nuori lisää tuottoja vuodessa. Laskelmissa hinnat ovat verottomina.

TAULUKKO 2. Kuuden hevosen vuotuiset kustannukset ja kuudesta nuoresta saatavat tuotot.

KATETUOTTOLASKELMA HEVOOS-TALLI		
	6 hevosta	1 hevonen
TUOTOT		
Sosiaalipedagoginen hevostoiminta/nuori	109500,00	
Tuotot yhteensä	109500,00	
MUUTTUVAT KUSTANNUKSET		
Rehut		
Säilöheinä	2628,00	438,00
Kaura	164,28	27,38
Pellavainen	257,76	42,96
Kivennäinen	581,46	96,91
Vitamiinit	110,58	18,43
Biotiini	581,46	96,91
Greenline	503,94	83,99
Suolakivi	127,44	21,24
Laidun	1400,00	233,33
Rehut yhteensä	6354,92	1059,15
Kuivikkeet		
Turve	600,00	100,00
Kuivikkeet yhteensä	600,00	100,00
Ulkopuoliset palvelut		
Kengitys	4200,00	700,00
Eläinlääkäri	1932,00	322,00
Hieronta	600,00	100,00
Ulkopuoliset palvelut yhteensä	6732,00	1122,00
Vesi	100,00	16,67
Aitaukulut	150,00	25,00
Lannan jatkosijoitus	360,00	60,00
Tarvikekulut	2100,00	350,00
Koneiden vuokratulut	9075,00	1512,50
Liikepääoman korko (40%)	2084,53	1659,99

Muuttuvat kustannukset yhteensä	27556,45	5905,31
KATETUOTTO A	81943,55	
KIINTEÄT KUSTANNUKSET		
Sähkö	609,76	
Lämmitys	1000,00	
Yleiskulut	10225,00	
Markkinointikulut	1000,00	
Palkat + sivukulut	78754,37	
Rahoituskulut	9492,00	
Kiinteät kustannukset yhteensä	101081,13	
KATETUOTTO B	-19137,58	
Rakennuskustannukset		
Rakennuspoistot	21350,00	
Rakennusten korko	10675,00	
Rakennusten kunnossapito	4270,00	
Rakennuskustannukset yhteensä	36295,00	
KATETUOTTO C	-55432,58	

TAULUKKO 3. Kuuden hevosen vuotuiset kustannukset ja avohuollon lisäys tuottoihin.

KATETUOTTOLASKELMA HEVOOS-TALLI		
	6 nuorta	7 nuorta
TUOTOT		
Sosiaalipedagoginen hevostoiminta/nuori	109500,00	127750,00
Sosiaalipedagoginen hevostoiminta/avohuollon toimintapaketti	130000,00	0,00
Tuotot yhteensä	239500,00	127750,00
MUUTTUVAT KUSTANNUKSET		
Rehut		
Säilöheinä	2628,00	2628,00
Kaura	164,28	164,28
Pellavainen	257,76	257,76
Kivennäinen	581,46	581,46
Vitamiinit	110,58	110,58
Biotiini	581,46	581,46

Greenline	503,94	503,94
Suolakivi	127,44	127,44
Laidun	1400,00	1400,00
Rehut yhteensä	6354,92	6354,92
Kuivikkeet		
Turve	600,00	600,00
Kuivikkeet yhteensä	600,00	600,00
Ulkopuoliset palvelut		
Kengitys	4200,00	4200,00
Eläinlääkäri	1932,00	1932,00
Hieronta	600,00	600,00
Ulkopuoliset palvelut yhteensä	6732,00	6732,00
Vesi	100,00	100,00
Aitaukset	150,00	150,00
Lannan jatkosijoitus	360,00	360,00
Tarvikekulut	2100,00	2100,00
Koneiden vuokrat	9075,00	9075,00
Liikepääoman korko (40%)	2084,53	2084,53
Muuttuvat kustannukset yhteensä	27556,45	27556,45
KATETUOTTO A	211943,55	100193,55
KIINTEÄT KUSTANNUKSET		
Sähkö	609,76	609,76
Lämmitys	1000,00	1000,00
Yleiskulut	10225,00	10225,00
Markkinointikulut	1000,00	1000,00
Palkat + sivukulut	78754,37	78754,37
Rahoituskulut	9492,00	9492,00
Kiinteät kustannukset yhteensä	101081,13	101081,13
KATETUOTTO B	110862,42	-887,58
Rakennuskustannukset		
Rakennuspoistot	21350,00	21350,00
Rakennusten korko	10675,00	10675,00
Rakennusten kunnossapito	4270,00	4270,00
Rakennuskustannukset yhteensä	36295,00	36295,00
KATETUOTTO C	74567,42	-37182,58

8 LASKELMIEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella Koskenkorvan Hevoostallin kustannuksia ja luoda katetuottolaskelma, jota yrittäjä pystyy hyödyntämään jatkossa. Työssä on tuotu yksityiskohtaisesti esiin kustannukset, joita hevosen ylläpito ja sosiaalipedagoginen hevostoiminta aiheuttaa. Tuottoja on käsitelty pinta-puolisesti tekstissä yrittäjän toiveen mukaan.

Hevoostallin kustannuksista ja tuotoista saatiin tietoja haastatteleamalla yrittäjää. Lisäksi tuottojen ja käsitteiden osalta haastattelin myös yhtä tallin työntekijää. Yrittäjältä kysyttiin rehujen, työvoiman ja muiden kustannuserien verottomia hintatietoja. Lisäksi kysyttiin hevostoiminnassa olevien tilojen rakennetta ja kokoa. Luvussa 6 olen kertonut tallin tiloista ja toiminnasta. Nämä asiat olen kirjoittanut omasta näkökulmasta, sillä olen päivittäin tekemisissä tallin hevosten ja ihmisten kanssa. Tekstissä on lisäksi muutama muukin kappale, johon ei ole merkitty lähdeä. Tämä tarkoittaa sitä, että olen kertonut asiasta omin sanoin oman kokemukseni pohjalta, kuten käsitteistä täysihoito.

Tutkimus tuo hyvin esiin tallin kustannusrakenteen. Laskelmissa kustannusten jaottelu muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin on tehty yhteistyössä yrittäjän kanssa. Tutkimuksesta selviää, että kuuden hevosen ylläpito ei ole kannattavaa vain kuudesta nuoresta saatavilla tuotoilla. Tulos jää negatiiviseksi eli tuottaa tappiota -55.432,58 euroa. Tutkimuksessa on myös esitetty vertailun vuoksi yhden hevosen vuotuiset muuttuvat kustannukset, jotka ovat noin 5.900,00 euroa. Hevosen ylläpito on erittäin kallista, varsinkin jos ylläpitokustannuksiin sisällytetään kaikki hevosesta johtuvat kustannukset. Ylläpitokustannukset esimerkiksi täysihoitopalveluihin erikoistuvilla talleilla koostuvat lähinnä vain rehujen ja kuivikkeiden kustannuksista. Tässä tutkimuksessa on kuitenkin haluttu selvittää paljonko vuotuiset kustannukset ovat kokonaisuudessaan kuudesta hevosesta. Eli laskelmiin on otettu mukaan myös kengitys-, eläinlääkäri-, lääke-, hieronta- ja tarvikkeet, jotka useasti ovat yksin hevosen omistajan kustannusrasitteena. Yrittäjä on kuitenkin halunnut myös nämä kustannukset laskelmaan, jotta laskelmasta pystyy näkemään, paljonko tuottojen täytyisi olla, että kaikki kustannukset

saataisiin katetuiksi. Tallin hevoset ovat vuokralla sosiaalipedagogisessa hevos-toiminnassa ylläpitoa vastaan. Tällä hetkellä yrittäjä ei kustanna kaikkia hevosten kustannuksia, mutta tulevaisuudessa tuottoja täytyisi saada niin paljon, että kaikki kustannukset saadaan katetuiksi. Laskelman tulosta arvioitaessa täytyy ottaa huomioon myös lainojen lyhennyserät. Tuloksen täytyisi olla niin suuri, että sillä pystytään hoitamaan lainojen lyhennyserät vuosittain. Lyhennyserät ovat tulevaisuudessa noin 40.000,00 euroa vuodessa. Tuottoja täytyy saada noin 100.000,00 euroa enemmän vuositasolla, jotta myös lyhennyserät pystytään kattamaan.

Kannattavuutta voitaisiin parantaa kiinnittämällä huomiota rakennuskustannuksiin ja muuttuviin kustannuksiin. Muuttuvista kustannuksista erityisesti hevosen hoitoon liittyvät ulkopuoliset palvelut ja tallin käytössä olevien koneiden vuokratulot ovat suurimpia kustannuseriä. Vuokratuloihin voisi vaikuttaa tehostamalla koneiden käyttöä ja näin vähentämällä niiden käyttöaikaa. Ulkopuoliset palvelut ovat kustannuserä, johon on vaikea vaikuttaa itse. Markkinoilla olevat hinnat määräävät näiden palveluiden hinnat. Yrittäjän kannattaisi kuitenkin pohtia, onko pidemmän päälle kannattavaa kustantaa kaikki hevosen hoitoon liittyvät palvelut. Kustannuksia saataisiin pienemmiksi, jos yrittäjä rajaisi osan kustannuksista hevosen omistajan kustannusrasitteeksi. Tällaisia voisi olla esimerkiksi tarvikekulut ja hierontakulut. Työkustannukset ovat suurin kustannuserä. Ne ovat noin 48 % kokonaiskustannuksista. Näihin kustannuksiin on kuitenkin vaikea vaikuttaa, jos aiotaan pitää sosiaalipedagoginen hevostoiminta käynnissä. Tällä hetkellä toiminnan pyörittämiseen riittää kaksi työntekijää. Tulevaisuutta ajatellen on tärkeää huomioida, että kahdella työntekijällä toimintaa pystytään vielä lisäämään tiettyyn rajaan asti. Mahdollisten lisätuottojen määrä on esitetty toisessa laskelmassa. Rakennuskustannukset ovat noin 22 % kokonaiskustannuksista. Kustannukset ovat suuret, koska rakennukset ovat uusia. Lisäksi rakennuskustannuksia nostaa konehallin poistokustannukset, jotka ovat 7.000,00 euroa vuodessa. Yrittäjä haluaa, että myös konehallin kustannukset katetaan Hevoostallin tuotoilla. Laskelmissa ei huomioitu investointien rahoitusmuotoja eikä toimintaan mahdollisesti saatavia tukia. Nämä parantaisivat tulosta.

Tutkimuksen toisessa laskelmassa on esitetty tilanne, jossa tuottoja saadaan kuuden nuoren lisäksi avohuollon toimintapaketeista. Tuottoja saadaan vuositasolla lisää 130.000,00 euroa. Tämä riittää kattamaan kaikki kustannukset ja tulos on riittävän suuri kattamaan myös lainojen lyhennyserät. Lisäksi selvitin toiminnan kannattavuutta laskemalla tuloksen, kun nuoria on toiminnassa seitsemän nykyisen kuuden sijasta. Tämä on tulevaisuudessa mahdollista ja ajankohtaista. Pelkästään yhden nuoren vuotuisten tuottojen lisäyksellä toiminta ei ole vielä kannattavaa. Tulos jää tappiolliseksi noin 37.000,00 euroa. Kriittinen myynnin määrä on noin 205.000,00 euroa vuodessa, jos ajatellaan että myös lainojen lyhennyserät tulee kattaa.

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on vielä alkutekijöissä Suomen hevostaloudessa. Toiminta on vuosien mittaan vähitellen lisääntynyt. palvelun tarjonta on kuitenkin vielä melko vähäistä, joten kilpailua alalla ei ole juuri ollenkaan. Yrittäjän mukaan asiakkaita riittää ja toimintaa on mahdollista lisätä kysynnän vuoksi. Jatkotutkimusaiheeksi voisi sopia esimerkiksi sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tuottoja ja hinnoittelua tarkasteleva tutkimus.

LÄHDELUETTELO

Alhola, Kari & Lauslahti, Sanna (2000). Laskentatoimi ja kannattavuuden hallinta. 1 p. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Andersson, Jan-Olof & Ekström, Cege & Gabrielsson, Anders (2001). Kannattavuussuunnittelu ja –laskenta. 3 p. Juva: WS Bookwell Oy.

Eskola, Anne & Mäntysaari Anne (2006). Menestys: Kannattavuuden hallinnan perusteet. 1 p. Keuruu: Otava.

Heikkinen, Hannu L.T & Rovio, Esa & Syrjälä Leena (toim.) (2006). Toiminnasta tietoon: toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 1 p. Vantaa: Dark Oy.

Hevosalan yrittäjyyden kehittämishanke. Laurea-ammattikorkeakoulu. Hevosalan tietopaketit 8/8: Hevosaines (2005). Hyvinkää: SP-Paino Oy [siteerattu 23.9.2010].

Ikäheimo, Seppo & Lounasmeri, Sari & Walden, Risto (2009). Yrityksen laskentatoimi. 3 p. Juva: Ws Bookwell Oy.

Järvenpää, Marko & Länsiluoto, Aapo & Partanen, Vesa & Pellinen, Jukka (2010). Talousohjaus ja kustannuslaskenta. 1 p. Helsinki: WSOYpro Oy.

Kinnunen, Juha & Laitinen, Erkki K. & Laitinen, Teija & Leppiniemi, Jarmo & Puttonen, Vesa (2007). Avain laskentatoimeen ja rahoitukseen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Laitinen, Erkki K. (1990). Tehokkuutta hinnoitteluun. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Laitinen, Erkki K. (2007). Kilpailukykyä hinnoittelulla. Talentum Media Oy.

Likitalo, Heikki & Rissanen, Riitta (1998). Tutkimusmenetelmät: menetelmäietoutta tradenomiopiskelijoille. Kuopio: Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (2010). Green Care [siteerattu 24.9.2010]. Saatavilla Internetissä:
<URL:<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/maaseutuuyritys/mahdollisuuksienmaaseutu/greencare>>

Neilimo, Kari & Uusi-Rauva, Erkki (2005). Johdon laskentatoimi. 6 p. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Pegasoshanke (2010). Sosiaalipedagoginen hevostoiminta ja lisätietoa hankkeesta [siteerattu 23.9.2010]. Saatavilla Internetissä:
<URL:<http://www.pegasoshanke.fi/tietoa.html>>

Perhekoti Toiska (2010). Perhekodin esittely ja toiminta [siteerattu 2.10.2010]. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.perhekotitoiska.fi/index.php?p=30>>

Pilke (2009). Hevosen parantava voima – sosiaalipedagoginen hevostoiminta lastensuojelutyössä [siteerattu 23.9.2010]. Saatavilla Internetissä:<URL:http://kotisivukone.fi/files/hevostoiminta.kotisivukone.com/pilke_2009_spht1.pdf>

ProAgria Maaseutukeskusten Liitto (2007). Hevosen ruokinta ja hoito. 6 p. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Puolamäki, Esa (2007). Strateginen johdon laskentatoimi. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Saaranen, Pirjo & Koltola, Eliisa & Pösö, Jarmo (2006). Liike-elämän matemaatiikkaa. 4 p. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Taivainen Seija (2010). Narratiivisuudesta lyhyesti [siteerattu 2.10.2010]. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.itsetuntemus.fi/narratiivisuus/>>

Tomperi, Soile (2005). Kannattavuus- ja kustannuslaskenta. 1 p. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Vilkkumaa, Matti (2005). Talouden apuvälineet johdolle. 1 p. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vehmanen, Petri & Koskinen, Kai (1998). Tehokas kustannushallinta. 2 p. Porvoo: WSOY.

LIITE 1. Haastattelun kysymykset Hevoostallin yrittäjälle

Mikä on yrityksen yritysmuoto? Onko Hevostalous erillään maataloudesta vai maatalouden sivuelinkeino?

Mistä Hevoostallin tuotot koostuvat?

Paljonko tuotot ovat €/pv/hevonen?

Montako asiakasta tallilla käy kuukaudessa keskimäärin?

Minkä kokoinen tilanne on kokonaisuudessaan?(Ha)

Montako työntekijää yrityksessänne on?

Paljonko on työntekijöiden palkka €/kk?

Koska talli on rakennettu?

Mikä on tallirakennuksen pohjapinta-ala?

Mitä tiloja tallirakennukseenne kuuluu? Minkä kokoisia tilat ovat?(m²)

Montako karsinaa tallissa on ja minkä kokoisia ne ovat?(m²)

Mitkä ovat ratsastuskentän mitat?

Mitkä ovat pyörämaneesin mitat?

Montako hevosta tallillanne on? Montako niistä on käytössä sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa?

Kuinka paljon aikaa kuluu keskimäärin yhden hevosen hoitamiseen päivässä?

Kuinka paljon yrittäjältä kuluu aikaa tallitöissä päivittäin?

Mitä rehuja käytätte? Ovatko ne ostorehuja?

Paljonko rehuja yksi hevonen kuluttaa päivässä? Ja mitkä ovat niiden hinnat?

Viljelettekö itse rehuja? Mitä rehuja? Mitkä ovat satojen määrät?

Miten tallillanne on järjestetty lannan varastointi ja jatkosijoitus?

Mitkä ovat lannan käsittelystä aiheutuvat kustannukset?(€/vuosi)

Mitä kuiviketta käytätte? Mikä on kuivikkeen hinta?

Paljonko kuiviketta kuluu yhden hevosen käytössä kuukaudessa?

Minkälainen lämmitys tallissanne on?

Paljonko ovat tallinne lämmityskustannukset vuodessa?(€)

Paljonko ovat tallinne sähkökustannukset vuodessa?(€)

Paljonko ovat tallinne vesi- ja jätevesikustannukset vuodessa?(€)

Paljonko ovat tallinne aitauskustannukset vuodessa?(€)

Mitä ulkopuolisia palveluja ostate yrityksenne? Mitkä ovat palvelujen kustannukset?(€/v)

Mitä ovat tallinne tarvikekustannukset?(pesuaineet, loimet, työkalut yms.) Paljonko kustannukset ovat vuodessa?(€/tarvike)

Mitä ovat tallinne muut kustannukset?(ns. yleiskustannukset esim. toimistokulut)Paljonko kustannuksia syntyy vuositasolla?(€kustannus)

Minkälaisia ajoneuvoja ja koneita tallillanne on käytössä?

Mikä on koneiden käyttömäärä hevosalousudessa? Kuinka suuri käytön osuus on kokonaiskäytöstä?

Miten markkinoitte yrityksenne palveluita? Paljonko ovat markkinointikustannukset vuodessa?

Mitä on tunnetaitokasvatus?